



100
шедьоври
на
БАСНЯТА
Народна
култура

СТО ШЕДЬОВРИ НА БАСНЯТА ПОДБОР БАНЧО БАНОВ

Превод: Иван Генов, Тодор Сарафов, Димитър Арабаджиев, Боян Петров, Димитър Дублев, Атанас Далчев, Александър Муратов, Тодор Харманджиев, Бояна Петрова, Иван Коларов, Георги Ивчев, Антоанета Приматарова-Милчева, Иванка Павлова, Димитър Стойчев, Първан Стефанов, Банчо Банов, Красимир Машев, Анастас Павлов, Александър Миланов, Марко Ганчев, Владимир Трендафилов, Христо Радевски, Валери Петров, Димо Боляров

chitanka.info

БАНЧО БАНОВ
СТО ШЕДЬОВРИ НА БАСНЯТА
ПРЕДГОВОР И ПОСЛЕСЛОВ

ДРЕВНА, НО НЕОСТАРЯВАЩА

Иван Андреевич Крилов, великият руски баснописец, казва, че истината се понася по-леко, когато е полуоткрита. Тази лукава изповед на поета изразява може би най-добре басненото изкуство. То е преди всичко достоверност, умение да се посочват нещата, явленията и хората такива, каквито са, независимо че на мнозина подобно изображение няма да се хареса. Като се прибави, че въпросните неща, явления и хора обикновено не са изобщо за харесване, става ясно защо баснята предпочита да говори за тях по свой начин, веднъж повече, друг път по-малко забулено. Тя си слага маски на животни, играе с алегии, препраща към асоциации. Но това са само външни и прозрачни одеяния. Най-важното е, че истината неотменимо присъства в нея. И се разбира от всички, както и да е загатната. Защото една глътка е достатъчна, за да се разпознае горчивият вкус на морето.

С други думи, баснята е сатирична поезия. В критичния поглед към действителността е нейната сила и с него тя прониква в човешката душевност и утвърждава високите си изисквания за лично и обществено поведение. Поради тази своя същност, както и поради широката демократичност на изразните си средства, остри или насмешливи, винаги занимателни и образно-реалистични, тя е била много отдавна спътница на човека и е стигнала, древна, но неостаряваща, в нашите дни.

Трябва обаче да се уточни, че има и становища, които отричат на баснята всякакви поетични права и виждат нейната стойност единствено в сбитостта и простотата на измислената случка с животни. Според тях главното е да се каже едно, за да се разбере друго, и отличителното в баснята е добре намереното сравнение, а не изразяването на жизнени факти, чувства и схващания. Някои пък стоят на позицията, че този вид творчество е ценен само когато има политически характер и иносказателността е предопределена от граждански условия, които пречат за пряка изява.

Не е необходимо да се оспорват споменатите разногласия. Всяко от тях осветлява всъщност отделни страни от многоликото и сложно изкуство на баснята. При това то се е проявявало в различни области на човешките интереси и макар че е показвало склонността си към грозното и недостойното, е извървяло дълъг път на развитие, докато защити своето поетическо и сатирично предназначение. Наложило се е да минат цели столетия.

Както се знае, баснята се е родила в далечната древност, в кръга на кратките устни разкази за животни, които е създавало въображението на народите. Древноримският поет Бабрий пише в стихотворението си „Пролог, посвещение на Бранх“, че е дошла от „златните дни на човечеството, когато зверовете са умеели с разбираем глас да водят разговори“, приказвал е „и камъкът, и иглите на елата“, за моряка „е бил понятен езика на рибите“ и „думите на врабчето“ са били ясни за орача. Но по-точно може да се каже, че първите баснени сюжети са известни от древногръцката литература през VIII — VII век преди нашата ера, съчинявали са ги писатели-разказвачи като Архилох, Симонид и Стезихор. В своя окончателен вид и с голямата си привлекателност баснята се появява обаче едно столетие по-късно, свързана завинаги е творчеството на знаменития Езоп. При него жанрът придобива и яркостта на художественото внушение, и дълбочината на философската мисъл, и своеобразието на един нравствен кодекс, и не на последно място, безкомпромисното осъждане на злото, на насието, на нечовешкото у човека.

За самия Езоп няма много сведения. Прието е да се смята, че е бил фригиец, от Мала Азия, че външният му вид е бил едва ли не уродлив и че е живял дълги години като роб на не дотам умния философ Ксант, когото неведнъж посрамвал за съжденията му, лишени от жизнено съдържание. При тези полемички именно Езоп си служил със своите простички, но изключително находчиви истории, които доказвали бързо и безспорно неговата правота. Те се харесвали на хората, защото отразявали собствените им мисли, разнасяли се от уста на уста и спечелили на Езоп огромна слава. Въпреки предимно назидателния си характер немалка част от тях поразяват и досега най-вече с изобличението, което прозира още в тъканта на разказваната баснена случка. Достатъчно е да се припомни само за агнето, което мътило водата на вълка, или за мухите, които не се отлепвали от меда.

Откровеността и острият език на Езоп са станали причина и за трагичния му край. Изпратен да занесе дарове на делфийските жреци, той им казал своя басня, от която очевидно се е разбирало отношението му към техните занятия. Жреците поставили скришом скъп предмет от Аполоновия храм в торбата на поета, обвинили го в светотатствена кражба и го хвърлили от една висока скала.

В литературата басните на Езоп, създателя на басненото изкуство, не са познати с първоначалния си текст, в авторския си оригинал. Превърнали се в народно достояние, те почват да се записват след цели две столетия, а се събират в отделен сборник след още близо сто години. Преразказани в стихове на латински език от Федър през I век на нашата ера, те получават нова известност, разпространяват се в Европа, допълват се с други сюжети и жанрът постепенно намира своето място в литературния живот на различни страни. През тия времена, трябва да се отбележи, баснята навлиза твърде широко и в тогавашните школи като средство за литературно поучение. Това е една от причините, поради която вниманието се отправя главно към поучителната страна на жанра и го води, за съжаление, към сухота и схематичност, към ограничаване в рамките на възпитателните цели, морално-етичните познания и критериите за добродетелност. В повечето случаи тези елементи стават същност на басненото творчество и заглушават до голяма степен неговия сатиричен глас.

Такива са басните на византийските писатели, между които най-значителен е Игнатий Дякон от VIII — IX век, такъв е византийският сборник „Басни“ на Синтипа. С дидактична насоченост са баснените творби на английския поет Александър Некам от XII век, на немския реформатор Мартин Лютер и майстерзингера Ханс Закс от XVI век, на холандеца Якоб Катс от XVII век и много други. Морализаторски са по същество и познатите от онова време древно-индийски басни в сборника „Панчатантра“ (III — IV век), разпространил се в арабския си преразказ „Калила и Димна“ в страните на Изтока, преведен и известен в Русия през XV век под названието „Стефанит и Ихнилат“.

Заедно с това обаче не може да се каже, че гневното жило на жанра изчезва напълно. То проличава в отделни творби на различните литератури, открива се в сатиричната тенденция на басните, писани от

автори като например полския поет Николай Рей от XVI век и французина Бонавентура Деперие, също от XVI век.

С течението на столетията идват годините за нов разцвет на баснята, за ново и много по-голямо обогатяване на нейното изкуство.

Особено важен и плодотворен е периодът на развитие, който тя преживява по времето на френския класицизъм в творчеството на Жан дьо Лафонтен. Той е баснописецът, издигнал баснята до висотата на истинската поезия. Дванадесетте му сборника излизат между 1668 и 1694 година. В тях за първи път баснените сюжети се разработват с поетични средства, с емоционалност и живописност, персонажи са индивидуализирани, в постъпките им е отразен и характерът на тогавашната епоха, и общо духът на френския народ. Всяка басня на Лафонтен е своеобразна реалистична картина на хората и нравите, художественото обобщение се ражда естествено и спонтанно от поетическия рисунок като поука или сатирически присмех. С конфликтността в случките, с целенасочеността в действията на героите басните му са наистина „разнообразна и обширна стоактна комедия“, както самият той ги нарича. Също така за първи път той внася в жанра лиричното начало, дълбоката вътрешна ангажираност, изповедността. Достоянство на неговите басни е поетическата им връзка с гражданската лирика и философската поезия. С тези свои нови черти басненото изкуство придобива нови творчески територии, нова мащабност и сила.

Лафонтен дава на баснята и някои новости в стихотворната форма. Той въвежда в нея различните по дължина редове и с „неправилния стих“ постига по-изразителна гъвкавост на речта, разговорност на диалога и възможност да се поставят, където е нужно, смислови или комедийни акценти.

Преобразованията, направени от блестящия майстор и даже защитени твърде подробно като естетически принципи в авторския предговор на една от неговите книги, определят в много голяма степен по-нататъшния път на баснята. С тях укрепва неизтощимата ѝ жизненост и се изгражда здравата основа в творчеството на почти всички по-късни баснописци. Автори като Боасар и Флориан във Фракция, Ириарте и Саманиехо в Испания, Гелерт в Германия, Едуард Мур в Англия допринасят за развитието ѝ със своята изобретателност в сюжетите и с яркия си поетичен почерк. Любопитно е, че един от

образите, създаден в басня от XVIII век, става общ символ на цяло течение в европейската поезия. Това е откъснатият и понесен от бурята лист в баснята на Арно, използван нашироко от поетите на романтизма като олицетворение на човека, който странства с мъката си по света.

В завършен вид, с пълно поетическо великолепие, с дълбока народностност и решително изявено сатирично съдържание баснята достига нов, изключително висок връх в Русия и триумфира в безсмъртните творби на Иван Андреевич Крилов. Неговият пръв сборник със заглавие „Басни“ се публикува в 1809 година, има небивал успех и бързо се превръща в любимо четиво на всички демократични кръгове. Гогол пише, че това е „книга на мъдростта“ и поставя автора ѝ в редицата на най-големите поети.

Още преди Крилов, разбира се, баснята има място, и то почетно, в руската литература. С преводи от Езоп жанрът прониква по времето на Петър Велики и постепенно се утвърждава в творчеството на много писатели. Известни са „притчите на Антиох Кантемир“, с които, важно е да се посочи, се слага началото на руската художествена сатира. Басни пишат Ломоносов, Треднаковски, Херасков, Майков, Аблесимов и други, между които изпъква Сумароков, със самобитния си, почти гротесков присмех, Хемницер с философско-сатиричната си поетичност, Дмитриев с лириката си и изискаността на формата. Всеки от тях влага в жанра свои разбирания, дава му нови краски. И като обща характерност се очертава остротата на мисленето, чувството за справедливост и отрицанието на грозните явления от социалния ред.

Едва в басните на Крилов обаче, при съвършенството на баснения разказ и изумителната пластичност на образите, дълбоката и смела сатира става твърда и единствена основа за басненото изкуство. Тя е източникът на неговия реализъм и определя стойността на големите му поетични обобщения. „Като истински гениален човек — пише Белински за Крилов, — той не се е ограничил, подобно на други, с басненото в баснята, но ѝ е придал изгарящия характер на сатирата и памфлета.“ И допълва: „В наше време баснята като нравоучителен род поезия е действително лъжлив род... Но баснята като сатира е истински род поезия.“

При това, необходимо е да се изтъкне, сатиричното перо на Крилов рисува чрез облика на многобройните и различни животни цяла панорама не толкова на отделните човешки слабости и

недостатъци, колкото на онези прояви от обществените отношения, които противоречат с представите на народното съзнание за нравственост и социална правда. По този начин, като защитава интересите на обикновените хора и изразява техните стремежи, поетът засяга най-важни, жизнени въпроси на човешкото съществуване и отстоява своята хуманистична и гражданска позиция. В това е и величието на баснописеца Крилов, и неувяхващото очарование на неговите кратки баснени истории, съхранили завинаги силата на истината и идеала.

Особено ярък е техният блясък и в „начина на изразяването“, както казва за тях Пушкин. Басните на Крилов са образец на колоритност и непринуденост в поетичния разказ, героите са почти осезаеми, огромно е интонационното богатство на живата разговорна реч. Тези черти естествено стават неотделими и задължителни за жанра.

След Крилов сатиричното съдържание на баснята намира нов подтик и укрепва на нова степен, когато се проявява с много по-определена социална активност и социална перспектива в края на XIX и началото на XX век.

Целенасочеността идва от остротата на обществените проблеми и от творческата енергия на писатели, свързани с работническото движение и с идеята за революционното преобразование на живота.

БЕЛЕЖКИ

Тази книга може да се разглежда и само като издание на поредицата „Сто шедьоври“. Но едно обстоятелство я прави в известна степен отличителна. Тя е първият сборник с басни от много автори, първата, така да се каже, баснена антология, която се появява у нас.

Това определя и особеността ѝ.

Естествено, избраните творби са опит да се даде на читателя най-хубавото и представителното в жанра, онова, което със своята мисъл и образна сила се е открито във времето и живее и до днес. Към изискванията за висока художествена стойност се прибави желанието да се покаже дългият 2500-годишен път на баснята, различните разбирания за нейната същност, богатството на сюжетите ѝ. Повече внимание се обърна на литературите, в които басненото изкуство има изразена традиция. Подчертано е мястото на големите майстори-баснописци, но са включени и поети, които са писали басни между другото си литературно творчество.

В този смисъл в книгата е вложен отчасти и познавателен елемент.

Преобладават басните, в които жанрът се проявява с истинския си вид, в сатирично-поетичния си облик. От тях са предпочетени онези, в които сатиричното съдържание е близко на съвременника.

При работата над книгата, освен оригиналните текстове на отделните автори, са ползвани и материали от чуждестранни сборници, между които трябва да се отбележат съветските „Класическая басня“ на М. Л. Гаспаров, И. Ю. Подгаецкая и „Руская басня“ на Н. Степанов.

ЕЗОП. — Живял, според повечето източници, през VI век преди нашата ера, по произход фригиец. Роб на философа Ксант, по-късно освободен за успешното изпълнение на важни държавни задачи. Бил е в свитата на лидийския цар Крез. Загинал трагично, оклеветен от делфийските жреци. На него се приписват почти всички баснени сюжети от древността. Други автори оспорват тази биография,

поддържана, впрочем, от Лафонтен. Според тях Езоп е чист грък, беден слуга при знатен първенец от остров Самос, около края на VII и началото на VI век пр.н.е. Трети твърдят, че е легендарна личност, но достоверни историци като Хезиод и Херодот пишат за него, без да имат съмнения в конкретното му съществуване. За Езоп като автор на басни споменава често и Аристофан. Първите записи на Езоповите поучителни истории са правени през IV век пр.н.е., но и тези „оригинали“ са известни само от преписи през XIII–XV век, тоест след близо 2000 години от времето на тяхното създаване. В този смисъл трябва да се приеме, че не се знае точно какъв бил първоначалният вид на Езоповите текстове. Езоп се смята, според преписите, за автор на около 300 баснени сюжета. Според други басните му са 426.

ФЕДЪР — Римски писател (около 15 г. пр.н.е. — около 70 г. на н.е.), който пръв е разработил в литературна, стихотворна форма баснените сюжети. Роден е в Македония. Автор е на пет книги, в които освен пресъздадени Езопови басни има и негови лични творби. Част от тях са известни от по-късни прозаични преразкази в сборника „Ромул“.

ВАЛЕРИ БАБРИЙ (края на I — началото на II век). — Живял е в източните провинции на Римската империя и преразказвал в стихотворен вид басните на Езоп на гръцки език. Запазени са 140 такива преразказа, както и 50 преразказа в проза.

АВИАН (края на IV — началото на V век). — Биографията му не се знае. Дал стихотворна форма на прозаични баснени преразкази от Бабрий. Широко популярен в Средновековието.

ИГНАТИЙ ДЯКОН (VIII–IX век). — Виден представител на византийската литература, иконоборец, по-късно Никейски митрополит. Между многото жития на светци, църковни химни, поеми и др. е написал сборник „Езопови басни в ямбически четиристишия“, характерни като тогавашно учебно помагало по литература.

СИНТИПА. — „Басните на Синтипа“ е византийски сборник, използван за образователни цели. Синтипа е името на сирийски философ, за когото се говори в известната по онова време „Повест за седемте мъдреци“. Не се знае дали той е съществувал, или не, а и самата повест не е свързана с басните.

НЕИЗВЕСТЕН АВТОР. — Една от латинските басни, запазен препис от късното Средновековие. Такива творби, с различни изпълнения и редакции, са се появявали в сборници, където заедно

историите за животни е имало и кратки разказчета с поучителен характер.

ЯН ДЕ ВЕРТ (XIV век). — Автор на „Огледало на греховете, или Нов доктринал“ и на „Спорът между Рогир и Ян“ — дидактически произведения. Роден в град Ипър, Фландрия, хирург по професия. Макар и с морализаторски тенденции в творчеството си, той е представител на зараждащата се литература, която се противопоставя на благородниците и духовенството. Смята се, че творбата за трите папагала е написана преди 1351 година. Сюжетът ѝ е заимствуван от латинско произведение.

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ (1452–1519). — Великият живописец и скулптор, учен и изобретател, музикант и теоретик на изкуството е създал и немалко литературни произведения като „Предсказания“, „Фацетии“ и др. Неговите басни са писани в края на живота му и са особено интересни с оригиналните си сюжети, в които се отразяват и научните познания за природата, и философските разбирания на автора. В поетичните си заключения те са изцяло песимистични, като подчертават, че е напразен всеки опит да се промени порядъкът в света.

МАРТИН ЛУТЕР (1483–1546). — През 1530 г. Лутер, вождът на Немската реформация, преработва 14 басни от латинско-немското издание на Езоповите басни, като обръща внимание главно на езика им. Издадени след смъртта му, те са дълги години предпочитани като възпитателно-художествено средство.

ХАНС ЗАКС (1494–1576). — По професия общуцар, един от най-известните и обичани немски поети на своето време. Писал е стихотворни разкази, често хумористични, които завършват с морализаторски заключения. В тях той ползва и сюжети на Езоп.

ЖАН ДЪО ЛАФОНТЕН (1621–1695). — Знаменитият френски баснописец се проявява най-напред като автор на драми, героични поеми и белетристични произведения. Първия голям успех му носят неговите стихотворни „Приказки“ (1665), в които, независимо от назидателните тенденции, се откроява сатиричната същност. Тези творби правят силно впечатление с духовитостта си и елегантността на стиха. Първите му шест книги „Басни“ излизат през 1668 година, а общо дванадесетте — през 1694. С широкия обхват на живота с оригиналността на сюжетите и с богатството на поетичното си

майсторство те спечелват на Лафонтен изключителна популярност, превеждат се почти навсякъде и стават в известен смисъл синоним на френското остроумие и на езиковата точност. Познати са и сентенциите на Лафонтен за басненото изкуство, като например „голото поучение е скучно“, „моралът е душата на баснята, а разказът е нейното тяло“ и др. Трябва да се допълни, че писатели като Русо и Ламартин, а в наше време и Елюар, са го обвинявали за неговите изводи, в които, според тях, се изтъква предимството на по-силния и по-ловкия.

ФРАНСОА ДЪО ФЕНЕЛОН (Франсоа дьо Салиняк дьо ла Мот) (1651–1715) — Белетрист, философ и историк, прочут с романа „Приключенията на Телемах“. Пише своята книга „Басни“ (1690) с определено възпитателни цели за своя невръстен ученик, внук на Луи XIV.

АНТУН ГЛЕДЖЕВИЧ (1659–1728) — Роден в Дубровник, работил като писар. Предимно лиричен поет, но известен главно със сатирическите си стихотворения, за които е осъждан.

МАТЮ ПРАЙЪР (1664–1721) — Известен английски поет, член на парламента и дипломат. Басните му са публикувани в сборник със стихотворения (1709), отличават се с изящното пресъздаване на традиционните сюжети и с острото, често пъти открито изявено изобличение.

АНТОАН УДАР ДЪО ЛАМОТ (1672–1731) — Френски поет и теоретик на поезията, писал в разни литературни жанрове. Неговите „Нови басни“ са характерни с отсъствието на класически и сюжети.

ЛУДВИГ ХОЛБЕРГ (1684–1754) — Датски писател, по произход норвежец, автор на много творби с демократично направление. Книгите му „Поучителни мисли“ и „Басни“ имат просветителски цели. Превеждани са в много европейски страни.

ДЖОН ГЕЙ (1685–1732) — Английски поет и драматург, популярен в своето време с поемата „Тривия, или Изкуството да се разхождаш по улиците на Лондон“ (1716), както и с „Опера за бедняците“, сатира за висшето лондонско общество. Неговите „Басни в стихове“ (1727–1728) се смятат за най-добрите в английската поезия.

АЛЪН РАМЗЕЙ (1686–1758) — Шотландски поет и общественик. Неуморен изследовател на старинната шотландска поезия. И, той е известен със своите „Шотландски песни“ (1718), с

„Поеми“ (1721), с пасторалната комедия „Нежният пастир“ (1725), с издадения от него фолклорен сборник „Вечнозелени“ (1724). Книгата му „Басни и приказки“ (1722) се отличава със закачливия си народностен дух.

УЛОФ ФОН ДАЛИН (1708–1763) — Един от най-големите шведски поети, автор и на значителни исторически изследвания. Особена слава му носят неговите сатирично-алегорични творби като например „История на един кон“ (1738), която осмива живота на аристокрацията и има по-късно много подражания. Писал е в баснения жанр, внася в сатиричното му съдържание непосредствена лирическа намеса.

ГЕДЕОН РАДАН (1713–1792) — Известен унгарски поет и просветител, основал Унгарската народна библиотека, която носи неговото име. В поетичното му творчество заемат важно място басните, които са издържани предимно в стила на античността.

КРИСТИЯН ГЕЛЕРТ (1715–1769) — Немски писател, професор в Лайпциг, създал романи и комедии, наричан приживе „наставник на Германия“. Неговите „Басни и разкази“ (1746–1748) придобиват необикновена популярност и са любимо четиво на широките народни кръгове. Като доказателство за това се посочва, че непознати селяни, прочели неговите творби, са му косили дърва за огрев през зимата.

АЛЕКСАНДЪР СУМАРОКОВ (1717–1777) — Крупен представител, а според някои основоположник на руския класицизъм. Учил в Петербург, от 1736 година — директор на първия императорски театър. Публикувал е в много литературни жанрове. Баснените му истории, които той нарича притчи, се появяват от 1755 г. нататък в списанията „Ежемесечни съчинения“, „Трудолюбива пчела“, „Полезно увеселение“ и др., а в 1762 г. излизат в отделно издание от две книги със заглавие „Притчи от Александър Сумароков“. Трета книга излиза през 1769 г. Написал е общо над 370 „притчи“, повече от всеки друг руски баснописец.

ГОТХОЛД ЕФРАИМ ЛЕСИНГ (1729–1781). — Най-значителният писател и философ на Немското просвещение, създател на реалистичната буржоазна драма, автор на прочутия трактат „Лаокоон“ (1766) и на цикъла статии „Хамбургска драматургия“. Принципът, че изкуството е „училище за нравственост“, е защитен в

неговите „Басни“ (1759). Лесинг пише, че двете неотделими страни на баснята са изобличението и поучението.

ЖАН-ЛУИ ОБЕР (1731–1814) — Смята се за един от най-големите френски баснописци в края на XVIII век. Волтер пише, че басните му „го поставят наравно с Лафонтен“. Характерно за Обер е, че съзнателно избягва всички лафонтенови сюжети и съчинява собствени.

ГУСТАВ ГЮЛЕНБОРГ (1731–1808) — Известен шведски писател и просветител, писал сатири в стила на Ювенал, като „Сатира срещу моите приятели“ (1759) и „Този, който презира света“ (1759). Неговите „Нравоучителни басни“ (1785) са се радвали на шумен успех.

ИГНАЦИЙ КРАСИЦКИ (1735–1801) — Бележит поет-сатирик и писател от времето на Полското просвещение. Макар и духовник, активно е участвал в обществения и литературния живот. Сатиричният му талант се е изявил най-вече в поемите „Мишкоида“, (1775) и „Монахомахия“ (1778), за които е наречен „княз на поетите“. Публикувал е „Басни и притчи“ (1779) и „Нови басни“ (1802), в които се придържа към класическата завършеност на формата. Поуките в неговите басни са, както се посочва, в основата си дълбоко скептични.

ГОТЛИБ КОНРАД ПФЕФЕЛ (1736–1809) — Немски писател, елзасец, ослепял на 21-годишна възраст, писал поезия и съчинения по военна тактика. Басните му, издадени в 1783 г., продължават морализаторските традиции на Гелерт, но заострят социално-критическите мотиви.

ИПОЛИТ БОГДАНОВИЧ (1744–1803) — Руски баснописец. Прочул се е с поемата „Душичка“, по сюжет от Лафонтен. Винаги е отбелязвал басните си с подзаглавия като „приказка“, „пословица“ и пр.

ЖАН-ЖАК ФРАНСОА БОАСАР (1744–1833) — Френски баснописец, написал книга със заглавие „Хиляда и една басни“, което подсказва желанието му да сближи жанра със занимателността на източната приказка. Басните му са с оригинални сюжети, имат социален и политически характер, сатирическото обобщение изпъква обикновено като асоциация и не му се дава конкретен израз, нито се оформя като поука.

ИВАН ХЕМНИЦЕР (1745–1784) — Талантлив и ярък руски баснописец, роден в Астраханска губерния, учил медицина в

Петербург, служил като военен дванадесет години и след това се отдал на научни занимания по минералогия, в която област издал отделни трудове. В 1779 г. е публикувал анонимно сборник със заглавие „Басни и приказки от N14“, които по-късно са му спечелили литературна известност. Басните му са с изящна форма и засягат важни, предимно общочовешки проблеми.

ЙОХАН ВОЛФГАНГ ГЪОТЕ (1749–1832) — Велик немски поет, мислител и учен, оставил трайна следа в духовния живот на човечеството. Произведенията му възлизат на 143 тома. Писал е във всички литературни жанрове. В поезията му се срещат и творби с баснен характер.

ТОМАС ДЕ ИРИАРТЕ (1750–1791) — Испански писател, драматург и композитор. Придобил е най-широка известност с книгата си „Литературни басни“ (1786). За нея, както и за сатирическата му проза „Послание на Хуан Висенте до Франсиско от Аркос“, е преследван от инквизицията. Басните му са просветителски и същевременно изобличават основни обществени пороци. Отличават се с простота и музикалност на речта.

ЖАН-ПИЕР КЛАРИС ДЪО ФЛОРИАН (1755–1794) — Най-бележит френски баснописец след Лафонтен. Първото му произведение е пасторалният роман „Галатея“, който се е ползвал с голям успех. Истинската слава му донася сборникът с басни, излязъл в 1792 г. В авторския предговор той посочва, че като източници на сюжети са му служили Ириарте, Езоп, Гей, „Панчатантра“ и немските баснописци. На него не са присъщи богатият рисунък и поетичността на Лафонтен, а сатиричността му обикновено води към по-обща, предимно морални изводи.

АНТОАН-ФРАНСОА ЛЕБАЙИ (1755–1832) — Френски баснописец, продължител на Лафонтеновата школа. Има четири сборника басни, които са характерни със стремежа към кратко, запомнящо се изложение на баснения разказ. Радвал се е на широка популярност. Превеждал е на френски басни от Крилов.

ИВАН ДМИТРИЕВ (1760–1837) — Един от изтъкнатите представители на руската басня. Бил е гвардейски офицер, завършва кариерата си като министър на правосъдието. Участвал е в литературните кръгове около писатели като Державин и Карамзин. Неговите „Басни и приказки“ (1798) са били признавани като образец

на изящен литературен стил и дълго са се радвали на широка известност. Той е превеждал и басни от френски автори.

ИВАН КРИЛОВ (1769–1844) — Роден е в Москва, в семейството на офицер. След смъртта на бащата постъпва още юноша на работа. Четиринадесетгодишен отива в Петербург, написал вече първата си комедия — либрето за комична опера „Гледачката на кафе“. Дълги години е служител в държавни учреждения, пише стихове, трагедии, комедии, които не виждат бял свят. Става известен през 1789 г., когато почва да издава сатиричното списание „Почта духовий“, в което публикува писма-фейлетони, осмиващи и високите сановници, и чиновническия бит. В края на годината списанието е спряно от правителството. Той издава по-късно и списанията „Зрител“ и „Санктпетербургский Меркурий“. Поради неприятностите, които има, е принуден да напусне Петербург, където се връща отново едва в 1806 година и за първи път почва да печата своите басни. Дмитриев ги приветствува, популярността им нараства необикновено бързо. Първата книга „Басни“ излиза през 1809 г., последвана от още шест непрекъснато допълвани и разширявани издания. Разпространението им е много-широко. „С такъв успех не се е ползвал в Русия нито един писател“, пише Белински. Четат го млади и стари, отделни стихове на „спокойния мъдрец“, както са го наричали, се превръщат в общоупотребими изречения. Съвременниците му са виждали в някои басни пряк отзвук на конкретни политически събития. Цялостното издание на неговите „Басни“ в девет книги е подготвено от Крилов през последните месеци на живота му, в 1843 година, и излиза от печат след смъртта на баснописеца.

АЛЕКСАНДЪР ПУШКИН (1799–1837). — Великият руски поет е написал само една басня (1829). Тя е полемична, насочена е срещу Н. И. Надеждни (1804–1856), критик, противник на романтизма, който в списанието „Европейски вестник“ рязко и несправедливо е критикувал Пушкин за „Полтава“ и „Граф Нулин“, като упреква поета за неспазване на поетическите правила. Пушкин, който неведнъж е осмивал Надеждин в епиграми, му отговаря с „притча“, чийто анекдот е заимствувал от Плиний (I век на н.е.).

АЛЕКСАНДЪР ИЗМАЙЛОВ (1779–1831) — Много талантлив руски баснописец, майстор на живописни битови картини. Издал

първия си сборник „Басни и приказки“ в 1814 г. Заимствувал сюжети от френски баснописци.

ЮЛИАН НЕМЦЕВИЧ (1757–1841) — Известен писател и деятел на Полското просвещение, смятан за олицетворение на Полша. Автор е на първата в полската литература политическа комедия „Завръщането на депутата“ (1790), неговите „Исторически песни“ (1816) е знаела цялата страна. Писал е много басни през живота си, в които въвежда политически характер на изобличението. Във варшавското Общество на приятелите на науката е чел специална лекция за баснята, в която е изтъкнал, че басненото изкуство трябва да защитава „полезната истина“.

ПЬОТР ВЯЗЕМСКИ (1792–1878) — Княз, приятел на Пушкин и много декабристи. През първата четвърт на XIX век писал сатирични стихове, епиграми и баснени сюжети с лек и остроумен стих.

АДАМ МИЦКЕВИЧ (1798–1855) — Най-големият полски поет-романтик, определил пътя на националната полска литература. Басните заемат значително място в неговото богато и разнообразно творчество, като с тях той защитава пряко разбиранията си за народностност на поетическата култура. В сюжетите си внася мотиви, непосредствено свързани с политически събития. Баснята „Порът участва в изборите“ отразява споровете между групите в полската емиграция по повод вината за поражението на полското въстание през 1830–1831 година.

ХАЙНРИХ ХАЙНЕ (1797–1856) — Един от великите немски поети и сатирици, който пише, че желае на гроба му да бъде положен меч, защото е бил „храбър войник в битката за благо на човечеството“. В сатирическата му поезия се срещат и немалко баснени структури, както и чисти басни.

ЕГОР АЛИПАНОВ (1800–1860) — Поет и сатирик, който защитава кратката, почти епиграмна форма на баснята в Русия.

ПИЕР ЛАШАМБОДИ (1806–1872) — Френски баснописец и автор на песни, участвал в революционните събития през 1830 и 1848 година, публикувал първия си сборник от басни през 1839 г. Басненото изкуство при него се проявява като гражданска поезия и поуките в отделните творби често представляват политически лозунги.

АЛЕКСАНДРУ ДОНИЧ (1806–1866) — Роден в Молдавия, с. Станка, Оргеевска област. Поет и сатирик. Учи във военно училище в

Петербург, служи известно време в руската армия. Един от стълбовете на молдавската литература и пръв румънски преводач от руски. В 1842 г. публикува книга „Басни“, която му донася голямо литературно признание.

ГРЕГОРЕ АЛЕКСАНДРЕСКУ (1810–1885) — Роден в Търговище, издал първата си книга със стихове и преводи през 1832 г. Автор на няколко книги с лирика и басни. Най-големият румънски баснописец.

ПЕТКО Р. СЛАВЕЙКОВ (1827–1895) — Големият книжовник, поет и общественик е първият български баснописец. Книгата му „Басненик“ излиза в 1852 г. и съдържа побългарени езоповски и криловски сюжети. Интересно е, че първите му басни с изявен сатиричен характер имат в основата си полемика на литературна тема. Такава е „Осел и славей“ (1866), написана по повод публикация във в. „Турция“, бр. 41, че речта на Славейков при откриването на българското читалище в Цариград е „глупава“. Засегнатият писател отговаря в „Гайда“, брой 8, че „ся отказва да влезе в разискание е таквиз чудовищни критици“ и вместо да се препира с тях, „предпочита да прикаже на читателите си една къса приказчица“. Баснята „Куко и Пипе“ е публикувана най-напред без подпис в „Пчелици или ред книжки за децата“, Цариград, 1871, кн. 4.

ЙОСИП СТРИТАР (1836–1923) — Словенски поет, прозаик, драматург и сатирик, основоположник на баснения жанр в своята страна. Най-популярните му басни продължават да се публикуват в читанки и христоматии.

НАИМ ФРАШЪРИ (1846–1900) — Най-яркият и изявен баснописец в албанската литература. Писал и в други жанрове.

ИВАН ВАЗОВ (1850–1921) — Сред богатото му и разнообразно поетично творчество се откриват стихотворения, които имат баснен характер, макар че авторът не ги е определил към този жанр. „Най-големият“ е публикувано в сбирката „Скитнишки песни“, за което Вазов в разговорите си с И. Шишманов казва, че е писано през 1899 година. Препечатвано е в много сборници.

СТОЯН МИХАЙЛОВСКИ (1856–1927) — По броя на написаните творби литературното му наследство отстъпва само пред Вазов. Поет и сатирик, драматург и публицист, басните му се радват на всеобщо разпространение, популярност и литературно признание.

Роден в Елена, учил в императорския Османски лицей в Цариград и правни науки в Екс ан Прованс, Франция, след завръщането си у нас той работи като учител, журналист, държавен чиновник, депутат, общественик. Още отрано е авторитетно име. През март 1904 г. е съден за яростния си памфлет срещу цар Фердинанд. След 1905 година се отдръпва от активния политически живот. Почнал е да пише басни от 1889 г. и до края на живота си създава повече от 250 баснени творби. Публикуваните след 1905 г. носят морализаторски характер за разлика от първите, които имат голяма сатирична острота и сила. „Бухал и светулка“ (1889) и „Орел и охлюв“ (1889) са писани в Русе и публикувани за първи път в сп. „Библиотека свети Климент“. По-късно са известни с нови варианти. „Секира и търнокоп“ (1890) е печатана в сбирката „Железни струни“, а „Паун и лястовичка“ (1890) се появява най-напред в „Денница“, списание, редактирано от Вазов.

ТЕВФИК ФИКРЕТ (1867–1915). — Роден в Истанбул, завършва лицей „Галата Сарай“ и дълги години учителства. През 1896–1901 година работи в сп. „Сервети фюнюн“, което изразява новото литературно течение в Турция. Издал е сборници с поезия, в които има немалко басни и сатирични стихотворения.

ТРИЛУСА (Карло Алберто Салустри) (1871–1950) — Един от големите представители на италианската поезия, остроумен сатирик и баснописец. Творбите му се отличават с оригиналност на сюжетите, рязкост на отрицанието и съвременна интонация. Написани са с бляскав стих.

АВЕДИК ИСААКЯН (1875–1957) — Роден близо до днешния град Леникан, учил в Германия, след завръщането си в Армения арестуван за революционна дейност. Бележит поет, писал и в прозаичните жанрове. „Може би сега в цяла Европа няма такъв свеж и непосредствен талант“, казва за него Блок. Носител на Държавна награда на СССР (1946). Има много стихотворения, в които използва художествените средства на баснята.

ДИМИТЪР ПОДВЪРЗАЧОВ (1881–1937) — Лиричен поет, журналист, преводач, писал фейлетони и разнообразни сатирични миниатюри, автор на 51 басни. Към този жанр интересът му се проявява през 1933 година и публикациите му във вестниците са обикновено под рубриката „Басни за мустакати деца“. Приживе не е издал сборник, има посмъртни издания (1938, 1975, 1981). Голямото

богатство на неговия поетичен език проличава ярко в баснените му творби.

ДЕМЯН БЕДНИ (Ефим Алексеевич Придворов) (1883–1945) — От семейство на бедни селяни, завършил Петербургския университет, публикувал за първи път стихове в 1899 година. Придобива известност, когато почва да сътрудничи активно във вестник „Звезда“ (1911) и по-късно в „Правда“. Автор на лирични и граждански стихотворения, поеми, песни и басни. Повечето от баснените му работи се появяват в партийния печат, имат жив обществен отзвук. В 1913 г. излиза първият му сборник „Басни“, с ново издание в 1917 година. Пише в баснения жанр и в следреволюционните години. Сборникът му „100 басни“ е отпечатан в 1935 година.

ДЖЕЙМС ТЪРБЪР (1894–1961) — Автор на много сборници с басни, издържани в иронично-пародиен дух. По думите на критика Пол Дженингс „Търбър създаде собствен жанр и остана ненадминат класик в сферата му“. Този плодовит американски писател е освен това известен илюстратор и карикатурист.

ГУСТАВ КРЪКЛЕЦ (1899–1973) — Роден недалече от Карловци, Хърватско. Първата си книга „Лирика“ издава в 1919 година. Работи като редактор в списания и издателства в Загреб и Белград. В 1951 г. е избран за член на Югославската академия на науките и изкуствата. Има десетки книги със стихове, басни, епиграми, фейлетони за възрастни и деца.

МАРЧЕЛ БРЕСЛАШУ (1903–1966) — Роден в Букурещ. В 1938 г. издава първата си стихосбирка, но става известен най-вече със сборника „Басни“ (1946). По-късно публикува още няколко книги басни, между които „Големи и малки басни за малки и големи“, „Диалектика на поезията или песен за песента“ и др. В творчеството му преобладава сатирата.

ХРИСТО РАДЕВСКИ (1903) — Изтъкнатият поет, преводач и общественик е роден в Троян. Бил е редактор, дипломат, народен представител. Басните и сатиричните стихотворения са неразделна част от голямото му лирично творчество. За първи път публикува баснения жанр през 1932 година, вестник „Купел“, със заглавие „Басня за зверовете“, писана по повод гоненията срещу трудовия печат. През 1947 г. издава сборника с басни „Уважаемите“, след това „Басни“ (1951), претърпели три издания и допълнени с нови творби в

разширено издание през 1955 година. По-късно излизат сборниците „Те още живеят“ (1959) и „100 басни“ (1961). Нови баснени творби включва в сатиричната стихосбирка „Не е верно ли?“ (1966). Непубликувани по-рано басни са отпечатани в книгите му с избрани произведения, излизали в 1956, 1964, 1971, 1975, 1978 г. В баснения жанр пише активно и в днешни дни.

АУРЕЛ БАРАНГА (1913–1979) — Известен румънски поет, комедиограф и общественик. Роден в Букурещ, първите му стихотворения се появяват в печата през 1929 година. Писал е и проза. От 1947 г. се посвещава на драматично творчество. През последните години от живота си публикува предимно басни.

СЕРГЕЙ МИХАЛКОВ (1913) — Роден в Москва, завършил Литературния институт „М. Горки“. Публикува за първи път в централните вестници през 1933 година. Голям успех имат стихотворенията и поемите му за деца („Чичо Стъопа“ и др.). През 1945 г. написва по съвета на А. Н. Толстой първите си басни. „Нашият най-стар писател — разказва сам Михалков, — забележителният майстор на словото А.Н. Толстой, беше прочел някъде мои нови стихове за деца и ми каза: «На тебе най-добре ти се удават стиховете, в които излизаш от фолклора, от народния хумор. Защо не почнеш да пишеш басни?» След известно време аз написах.“ Творбите в баснения жанр поставят Михалков на челно място между съвременните съветски баснописци и се ползват с много голяма популярност. Негови басни са превеждани и на български в два авторски сборника (1968, 1971).

СЕРГЕЙ СМИРНОВ (1913) — Лирически поет, с дълбоко, изразено чувство за граждански дълг, със заразителен оптимизъм. Известен и като сатирик и пародист. Роден в Ялта, почнал да печата през 1934 г., завършил Литературния институт „М. Горки“, където от 1949 г. води семинар по поезия. Издал е много сбирки като „Приятелите“, „Добро утро“, „Откровен разговор“, „На гости и у дома“, „Весел характер“ и други. Между тях е и сборникът „100 кратки басни“ (1959).

ХЮСЕИН ЮРТТАШ (1946) — Роден в град Фоча. Завършва учителски институт и учителства в егейски села и източните области на Турция. Първите си стихове публикува през 1974 година. Сътрудничи на влиятелни вестници и списания в Анкара и Измир.

Автор на стихосбирки, между които е и сборникът с басни „Космонавт-скакалец“ (1980).

ЕЗОП

ВЪЛК И АГНЕ

Един вълк съгледал агне да пие вода в един поток и решил да се нагости с него под благовиден предлог. Като застанал по-горе по течението, започнал да обвинява агнето, че му мъти водата и не му позволява да пие. А то отговорило, че пие с върха на устните си и че освен това не е възможно, когато стои по-долу, да мъти водата по-нагоре. Вълкът, като не успял с този довод, казал:

— Но лани ти обиди моя баща.

А когато то отвърнало, че тогава още не е било родено, вълкът му рекъл:

— Това, че ти успяваш да се оправдаваш, не значи, че аз няма да те изям.

Баснята показва, че при онези, които имат намерение да вършат зло, справедливата защита не може да има успех.

ЕЗОП

ГЛИГАН И ЛИСИЦА

Един глиган се спрял до едно дърво и си заточил зъбите. Една лисица го запитала защо, без да го заплашва ловец или някоя друга опасност, си точи зъбите. А глиганът ѝ отговорил:

— Та това аз съвсем ненапрасно го правя. Защото, когато ме свари опасност, тогава не ще се занимавам с това — да си точа зъбите, а ще ми са готови да си послужа с тях.

Баснята учи, че трябва преди опасностите да вършим приготовленията си.

ЕЗОП

КОСТЕНУРКА И ЗАЕК

Костенурка и заек спорели кой е по-бърз. Те определили мястото и разстоянието и се разделили. Заекът, поради това, че по природа бил по-бърз, се отнесъл нехайно към бягането. Легнал край пътя и заспал. А костенурката, като съзнавала, че е бавна, непрекъснато тичала и по тоя начин, като задминала заспалия заек, достигнала до определеното място и победила.

Баснята показва, че често човек с труда си побеждава другиго, който нехае, разчитайки на природните си дарования.

ЕЗОП

ПЪТНИЦИ И МЕЧКА

Двама приятели вървели заедно. Но изпречила им се мечка. Единият успял да се покачи на едно дърво и там се скрил. Другият, в момента, когато да бъде уловен, паднал на земята и се престорил на умрял. Мечката приближила муцуната си до него и го задушила. Той задържал дъха си — нали казват, че животното не се доближава до труп. Когато мечката се отдалечила, приятелят слязъл от дървото и го запитал какво му е прошепнала на ухото мечката. А той отговорил:

— В бъдеще недей тръгва на път с приятели, които при опасност те изоставят.

Баснята говори, че истинските приятели се познават в бедите.

ЕЗОП

МИШКА И ЖАБА

Една полска мишка за зла участ се сприятелила с една жаба. Жабата имала лоши намерения. Тя привързала крака на мишката за своя крак. Първо отишли на полето да ядат жито. После, когато доближили брега на блатото, жабата замъкнала мишката в дълбочината, заскачала във водата и закрякала от възторг. А нещастната мишка се нагълтала с вода и умряла, но изплувала на повърхността, привързана за крака на жабата. Съгледал я един ястреб и я грабнал с ноктите си. Привързаната жаба я последвала и станала и тя храна на ястреба.

Дори когато е мъртъв, човекът има възможност за отплата. Защото висшата справедливост вижда всичко и въздава всекиму според заслугите.

ФЕДЪР ЗА ПОРОЦИТЕ НА ХОРАТА

По две торби окачил ни е Юпитер: едната на гърба, напълнена със нашите пороци; другата тежи отпред — натъпкана е тя със чуждите.

Затуй не можем слабостта си да съзрем. Сгрешат ли други, лесно ги осъждаме.

ФЕДЪР ЛИСИЦАТА И ЩЪРКЕЛЪТ

На никого недей вреди! Обидиш ли
човека, знай: ти същото ще претърпиш!
Че е така, разбира се от баснята:
Разправят, лиса щъркела поканила
на обед. В плитко блюдо сипала храна.
Със клюна дълъг гозбата така и не
опитал гостът. После той лисицата
поканил. Ядене й надробил в гърне
високо, тясно. Щъркът всичко си изял,
а лиса нищичко да хапне не могла,
напразно ближела гърненцето. Тогаз
й рекъл щъркелът: „Това да понесеш
е справедливо, дето сторил си на друг!“

БАБРИЙ ЛЪВЪТ И МАГАРЕТО

Лъвът с магарето приятелство веднъж
завързал и отишли те на лов. Лъвът
бил силен, а оселът — бърз и хванали
богата плячка. Царят на животните
я разделил на три. „Едната част на мен
като на цар се пада — рекъл. — Втората
ще взема аз като съдружник. Третата
поиска ли я някой, зле ще си изпати!“
Ти мястото си знай и не прави съюз
с по-силния от теб — ще случиш жребий леш!

БАБРИЙ ЕЛЕНЪТ И ЛОВЦИТЕ

Рогат елен във лятна жега ожаднял,
водица пийнал от спокойно езерце.
Съзрял във него своя образ и решил,
че твърде тънки, грозни са краката му;
а с хубавите си рога се възгордял.
Но гордостта му тъй била наказана:
внезапно зърнал псета, после и ловци
с широки мрежи. Втурнал се напред стремглав,
без жаждата си да е утолил. Бегът
му лек бил из полето, но в дъбравата
като навлязъл, той заплел красивите
рога в клонака. Стигнали го псетата,
а той, нещастният, си рекъл пред смъртта:
„Ех, глупав бях! Нозете ми, що укорих,
спасяваха ме. А рогата хвалени,
напротив, жалка гибел ми донесоха!“
И тъй, когато преценяваш своето,
на нищо ти недей се доверява сляпо,
недей отхвърля нищо предварително:
жестоко мамят упования напразни!

БАБРИЙ СИНОВЕТЕ НА СЕЛЯНИН

Живеел в стари времена един старик.
Дарен бил с много синове. На смъртното
легло с тих глас заръчал да му донесат
сноп тънки пръчици. Донесли ги след миг.
„Чеда, опитайте се да ги счупите —
бащата казал, — както са завързани.“
Опитали се, но напразно. „А сега
чупете по една.“ Това те сторили
със лекота. Тогава рекъл старецът:
„Деца, ако живеете задружно,
не може никой да ви навреди, дори
да бъде силен; щом не се разбирате,
съдбата ви ще е като на пръчките!“
Че братството е добродетел най-добра
и е за слабите защита сигурна,
ни поучава тази малка приказка.

АВИАН ГАРГАТА И СТОМНАТА

Гаргата зърнала стомна с водица, на дъното блеснала.
Как ли не бутала стомната — силите ѝ не достигали
и не могла да изсипе водата, та жаждата мъчеща
да утоли. И тогава със хитрост се справила гаргата.
Камъни малки напускала вътре и скоро се вдигнала
ценната течност в съда, та така се напила хитрушата.
Баснята учи ни с малкия пример на птицата: силата,
даже и твърде голяма, е винаги слаба пред разума.

ИГНАТИЙ ДЯКОН ЛЪВ И ЧОВЕК

На камък бил изобразен човек, крак сложил върху лъв.
„Видя ли, че сме силни?“ — казал минувач на лъв случаен.
А той отвърнал: „Ако художници сред лъвовете
тук победителят би бил лъвът!“

СИНТИПА ЛОВЕЦ И КОННИК

Един ловец уловил заек, взел го със себе си и поел по пътя си. Насреща му се появил конник и поискал заека, обещавайки, че ще му го плати. Но щом поел заека в ръце, тутакси се втурнал в галоп и избягал. Ловецът побягал след него с надеждата да го настигне. Когато обаче конникът бил вече надалеч, ловецът извикал след него със свито сърце: „Върви си, подарявам ти заека!“

Баснята сочи, че мнозина, лишени от нещо против волята им, сетне се преструват, че са го подарили сами.

ВЪЛК И ЛОДКАР

Един вълк вървял из непознати места и стигнал до една река. Видял, че реката е широка и дълбока и не се решил да я прегази, а помолил лодкаря да го превози на своята лодчица. „Ще те превозя, ако ми заплатиш“ — казал лодкарят. А вълкът отвърнал: „Ще ти дам каквото пожелаеш, само ме пуси в лодката.“ Пуснал го лодкарят и поел към насрещния бряг. Вълкът рекъл на човека: „А какво възнаграждение искаш; от мен?“ — „Каж ми — рекъл лодкарят — три истини и това ще бъде моето възнаграждение.“ Предложението допаднало на вълка и той веднага казал първата: „Който прави добрини, е добър човек.“ — „Кое то си е истина, истина е“ — отговорил лодкарят. Стигнали до средата на реката и вълкът изрекъл втората си истина: „А онзи, който не върши добрини, е лош човек.“ — „И това е истина — отвърнал лодкарят. — А коя е третата?“ — „Третата засега не зная — рекъл вълкът, — но ти ме докарай до брега, пък аз през това време ще я измисля.“ Стигнали те до брега, вълкът изскочил бързо от лодката и щом се озовал на сушата, извикал: „А който прави добрина на лошия, напразно си хаби силите!“ Право казал вълкът: Който прави добро на злия, за доброто му отвърщат със зло.

ЯН ДЕ ВЕРТ

ПОУЧИТЕЛНА ИСТОРИЯ ЗА ТРИ ПАПАГАЛА

Едни човек, достоен за похвала,
подбра със вкус три папагала,
три птици със завидна красота,
каквато трудно се намира по света.
Човекът пял се бе отдал
на тези птици
и с много обич бе успял
да ги научи да говорят
един от следните езици:
провансалски, френски и латински.
По този повод
още нещо стори:
преди добре да може
всяка птица да говори,
в устата си ни капка вино той не сложи.
Веднъж по работа, не знам къде,
стопанинът на птиците отиде.
Свещеник в неговия дом дойде —
уж искал птиците да види.
Почтително жената го покапи
и, както се полага, го нахрани.
Той каза: „Жено, нека бог е милостив
и този ден за вас да е щастлив!“
И в тоя миг я сграбчи той без срам.
Какво желаете свещеникът, не знам.
Едната птица викна: „О, измама!
Аз виждам: прегрешават тия двама.
On fayt tort

postre signour!^[1]

Рога му слагат, няма спор!“

Свещеникът я чу и се засмя:

„Навярно, жено, ти разбра сама,
на френски каза тя, че с теб сега
на господаря слагаме рога!“

„Опозорена съм тогава,
ако е жива тя, когато тук
се върне моя мил съпруг.

Ще я убия, друго не остава’“

Жената бързо папагала хвана
и в миг изпълни своята закана.

Тогава втората от трите птици,
като видя разправата жестока,
пророни с мъка най-дълбока:

„Загина нашата сестра, сестрице!

Pour dire la veritate

est mort nostre frate!^[2]

Жестоко ѝ затвори устата!“

Свещеникът веднага обясни:

„А тази птица пък те обвини,
че нейната приятелка умряла,
защото да мълчи не съумяла
и истината тук за нас
е казала на глас.“

Жената много не се бави.

И тази птица тя застави

да млъкне, както с първата направи.

Щом третата видя какво се случи,
как господарката ѝ, без замисляне дори,
погуби двете ѝ сестри,

тя — ще не ще — от тази гледка се поучи.

На никого не можеше да се оплаче

и затова изрече тези думи,

които ѝ се сториха най-умни:

„Audi, vide, tace

sit u vis vivere pace!“^[3]

Свещеникът отново се засмя
и каза: „Жено, ти я чу сама.
Тя се оказа много предвидлива,
ти би могла да я оставиш жива.“
„Що рече тя?“ — запита го жената.
„Тя каза: за да си спести човек белята,
щом чуе нещо или види го с очи,
за да живее в мир, да си мълчи!“
Добре тогава — съгласи се тя, —
ще се размине тази птица със смъртта.

Съгласен съм и аз, защо да крия?
Да бяха тъй постъпили ония,
които гневната жена уби,
те щяха да са живи може би.
От трите птици, трите хубавици,
които знаеха езици,
най-умна се оказа третата от тях.
Тя знаеше какво е страх,
как трябва да се нагоди
и да помисли хубаво, преди
да каже туй, което е видяла.
Това е баснята за трите папагала.
Във всички времена добре живее
тоз, който да се нагоди умее.
Каквото виждат твоите очи —
езикът трябва да го премълчи!
И всеки трябва много да внимава,
когато свои мисли изразява.
За кой ли път поука ни е дала
и тази случка с трите папагала?

[1] Навреждат на нашия господар! — (ст.фр.) — Б. пр. ↑

[2] Затуй че каза истината, нашата посестрима умря (прованс.) —

Б. пр. ↑

[3] Чуеш ли, видиш ли, замълчи си, ако искаш спокойно да живееш (лат.) — Б. пр. ↑

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ БРЪСНАЧЪТ

Един ден, като излезе на слънце от своята дръжка, която му служеше за калъф, бръсначът видя, че слънцето се отразява в неговото тяло; от което нещо се възгордя във висша степен и като се обърна назад с мисълта си, тъй започна да говори на себе си:

— Нима ще се върна аз в онази бръснарница, от която излязох неотдавна? Разбира се, че не. Опазили ме боговете да допусна сияйна хубост като моята да прояви такава душевна низост! Страшна глупост ще извърша, ако продължа да се занимавам с ръчен труд, като бръсна сапунисаните бради на простите селяци. Нима това тяло е създадено за подобни занимания? Аз ще си намеря едно скришно местенце и там в спокойна почивка ще прекарам живота си.

И така, след като живя скрит няколко месена, бръсначът отново излезе на открито. И като се измъкна от калъфа си, видя, че е станал подобен на ръждясал трион и че повърхността му вече не отразява сияйното слънце. Със закъсняло разкаяние оплака той непоправимата беда, говорейки си така:

— О, колко по-добре щеше да бъде, ако бях упражнявал в ръката на бръснаря някога така наточеното си острие! Къде е блестящата му повърхност сега? Грозната и отвратителна ръжда я е похабила!

Подобна е участта на умовете, които, вместо да се упражняват, се отдават на леност. И които досущ като споменатия бръснач губят остротата си и ръждата на невежеството уврежда тяхната форма.

МАРТИН ЛУТЕР КУЧЕТО И ОВЦАТА

Кучето дало овцата под съд за някакъв си хляб, който тя уж му дължала. Ала тъй като овцата отричала, кучето поискало да се призоват свидетели. Разрешили му. Първият свидетел бил вълкът, който рекъл: „Знам аз, че кучето даде на овцата хляб назаем.“

Соколът отсякъл: „И аз с очите си видях.“

Обърнал се тогава орелът към овцата: „Как смееш тъй безсрамно да се отричаш от дълга си!“

Тогава овцата била призната за длъжница и осъдена да върне хляба на кучето. Тя се принудила да остриже вълната си по никое време, за да заплати нещо, което тъй и не била получавала.

Поука: Светът тъй е устроен, че науми ли си злосторник някому да пакости, задължително ще се намерят и други злосторници-помагачи. Затова, искаш ли да живееш сред хората, привиквай към търпение. Пази се и от зли съседи и или се въоръжи с търпение срещу тях. Мислят ли ти съседи зло, има да патиш... Опазил те бог от зли съседи.

ХАНС ЗАКС ЛИСИЦА И ПЕТЕЛ

Примира Лисинка от глад,
но вижда Петля качулат
на селски плет, опънал врат.
„Баща ти виждах по цял час —
му рече тя, — та дойдох аз
да чуя, Петльо, твоя глас!“
Петелът, вече възгордян,
запя като певец призван
без свян на селския мегдан.

Лисицата в миг стори скок,
помъкна го в леса дълбок
сред птичи крясък до възбог:
„Отиде си петелът наш!“
И Петльо придоби кураж:
„Това, Лисанке, е шантаж!
Дойдох, кажи, не с лоша цел —
не селски, взех аз свой петел!“
Такъв бе мъдрият съвет.

И тя, преследвана отвред,
уста отвори за ответ.
Но хукна Петльо на свой ред,
на връх висок намери кът
и забушува му гневът:
„Върви си, Лисо! Прав ти път!“

Разбрала Лиса хитростта,
с длан удря своята уста:
„Омръзна ми все да гълчиш!

Ако си умна, ще мълчиш!“

ЖАН ДЪО ЛАФОНТЕН

ЛЪВ И КОМАР

— Махни се, жалка твар, знай, измет,
аз съм царят! —
извика на комара с гняв
лъвът могъщ и величав.
Тозчас война му обяви комарят.
— Не смятай — рече той, — че царският ти сан
ме плаши и тревоги ми създава.
От теб е волът по-голям,
ала каквото искам с него правя.
Изрекъл тези думи той,
засвири мигом за атака,
бе сам тръба, бе сам герой.
Отпърво се отдръпва, чака,
врълхлита, жили по врата,
догдето подлуди лъва.
Лъвът е в пяна цял
и с пламнал взор се вира;
реве; наоколо трепери храст и звяр;
и таз тревога във всемира
е дело на един комар.
Нищожната муха набезите не спира,
ту жили му пастга, ту дългия гръбнак,
ту вре се във носа му чак.
Достига яростта до своя връх тогава.
Невидимият враг ликува и се смей,
когато вижда как животното бесней
и с нокти и зъби във кърви се удавя.
Дере се, хапе се самси лъвът окаян,
по своите хълбоци с опашка заплющял,
бий въздуха без спир; и тоя гняв безкраен

го смазва, го мори; той грохва прималял.
Напуца битката комара наш със слава:
щурм както протръби, победа затръбява,
разглася я навред, и пътем, без да знай,
в засадата на паяк пада
и там намира своя край.

Каква поука бих могъл оттук да вадя?
Аз виждам даже две: сред всичките врази
ти от най-малките най-много се пази;
избягнал не едно премеждие зловецю,
загива си човек от нищо-нещо.

ЖАН ДЬО ЛАФОНТЕН СЛЪНЦЕТО И ЖАБИТЕ

Пирувал някога народът безотчетно
на сватбата на някакъв тиран.
Езоп едничък сред ликуващата сган
таз веселба за глупост сме шал.
— Веднъж — разказал той — (столетия оттогаз)
намислил Слънчо да се жени.
Щом чули жабите, смутили се завчас
и свойта участ нажалени
те заокайвали на глас.
— Какво ще правим, щом му се родят, деца? —
рекли те. — Слънцето едно едва се трае.
На всичките блага, кажи го, идва края,
когато заблестят рояк слънца.
Прощавай, тръст и глен! Отива нашто племе
във ледения Стикс без време.

Наричат жабите нещастни живинки,
ала те глупаво не мислят все таки.

ЖАН ДЪО ЛАФОНТЕН

МАГАРЕТО, КОЕТО НОСИ СВЕТИНИ

Един осел, товарен със светини,
въобрази си възгордян,
че нему се кади тамян
и нему ревностно светът поклони чини.

Но някой грешката му забеляза. —
Хей, вразуми се, бай Осел — му каза, —
и самохвалството си остави.
На тебе, байно, идола, уви,
почитат всички тук
и него славят, значи.

На съдия неук
одеждата се тачи.

ЖАН ДЪО ЛАФОНТЕН

КОН И МАГАРЕ

*Да си помагаме, е нужно в тоя свят.
Умре ли твоят ближен или брат,
помни, ще падне върху теб товара.*

*Магаре креташе със кон един надут.
Вървеше леко той със своя стар хамут,
а всичко мъкнеше нещастното магаре.
За помощ коня горд помоли то с тъга —
че инак ще умре, преди в града да влезне.
— Молбата ми не е — каза то — нелюбезна:
половината товар за теб ще е шега.*

*Отказа конят, безучастно пръхна;
но щом под бремето другарят му издъхна,
разбра, че сбърка конската глава.
Принуден бе да мъкне той товара
на клетото ослякнало магаре
и кожата му заедно с това.*

ЖАН ДЬО ЛАФОНТЕН МЛАДАТА ВДОВИЦА

Със плач изпраща се умрелият съпруг,
но безутешната все пак се утешава.
Със времето скръбта ѝ неусетно отлетява.
Животът ѝ е вече друг.
Особено като отmine
незабелязано година,
вдовицата съвсем не можеш я позна.
Каква бе другата, каква е тая!
Оная бе скърбяща, а тая е жена.
Фалшиво или не — въздишаше оная...
все същата осанка, все същата тъга...
И смятаха я за неутешима,
а то, изглежда, не било така.
От тая басня ще се убедиме,
от истината — още по-добре.
Дойде редът на млад мъж да умре.
А на изпращане за она свят жена му
ридаеше над него: „Ще бъдем скоро двама,
душата ми при твоята душа ще отлети.“
Мъжът отиде си самичък.
Баща ѝ поизчака да отmine всичко,
скръбта да се поукроти.
И каза: „Доста плака ти,
не ще го възкресиш, та с плач да се погубваш,
той няма нужда да съсипваш своята хубост.
За живите, а не за мъртвите мисли.
Не казвам ти, че скоро трябва
скръбта да свърши с нова сватба
и болката да преболи.
Но след известно време, не се учудвай, може

млад, хубав мъж любов и брак да ти предложи.“
„Не, не — вдовицата отвърна изведнъж, —
на мен ми трябва манастир, не мъж.“
Бащата я остави сама да си говори.
Отмина месец... идва втори...
Тя почна да променя по нещо всеки ден
във дрехи... във бельо... в прическа.
във нагласа...
И траурът ѝ за украса
като че бе приспособен.
Домът ѝ стана оживен
от палави игри, от смехове, от танци.
Отмина тихата тъга.
И сутрин... вечер... все така...
отново радва се на младостта си.
И против скръб по мил покойник има лек.
А щом бащата оттогава не повтори —
„Къде е оня млад човек —
попита тя, — за който ми говори?“

ФРАНСОА ДЪО ФЕНЕЛОН

ПЧЕЛАТА И МУХАТА

Един ден Пчелата забеляза една Муха близо до кошера — Какво правиш тук? — запита я тя ядосано. — Наистина, много ти подхожда, просто животно, да се смесваш с цариците на въздуха!

— Имаш право — отговори хладно Мухата, — винаги греша този, който се приближава до един толкова раздразнителен народ като вашия.

— Никой не е по-мъдър от нас — каза Пчелата, — само ние имаме закони и добре устроена република, кацаме само на благоуханни цветя, произвеждаме само превъзходен мед, който може да се сравни с божествения нектар. Освободи ме от присъствието си, долна и безсрамна Муха, която само бръмчи и търси храната си по буницата!

— Живеем както можем — отговори Мухата, — бедността не е порок, но голям порок е гневът. Вие правите мед, който е сладък, но сърцето ви е винаги горчиво; мъдри сте в законите, но невъздържани в поведението. Гневът ви, който жили враговете, причинява вашата смърт, а бясната ви жестокост носи повече зло на вас, отколкото на другите. По-добре е да притежаваш не толкова ярки добродетели, но да си по-сдържан.

АНТУН ГЛЕДЖЕВИЧ ТИКВА И БОР

Тиква с лазеци ластари
тѣй високо се издигна,
че овошки изпревари —
до върха на бор достигна.
Самохвалка и надменна,
тя прегърна здраво клона
и доволна, възхитена,
дигна взор към небосклона.

Почна да се смее бора,
изруга я, вежди свъси,
но възвишен, заговори
с думи праведни и къси: —
Твоята слава кратко трае!
Щом завее зимен вятър,
осланена, то се знае,
ти ще рухнеш на земята.

МАТЮ ПРАЙЪР МЪЖЪТ И ДВЕТЕ ЖЕНИ

Забавен случаи има у Езоп
за мъж, на две жени ревниви роб.
Едната — млада, другата по-стара
му скубели косите в надпревара.
Едната белите, за да изглежда млад,
а другата пък черните изтръгвала със яд.
Търпял мъжът каприза и на двете,
защото сам им се наврял в ръцете.
Живял така до оня божи миг,
когато станал олисял старик.
Разбрали хората, че бил плешив от време
и мозъкът под голото му теме.

Поука
О, кралю, тия две жени
са двете Партии през наши дни.
Изтръгнатите косми живи
не са май друго, а Прерогативи.
Персоната ти мразят всички Тори,
а Вигите с властта ти са в раздори.
Каквото да дадеш или си дал,
за тях оставаш неспособен крал.
И твоята прилича ми на оня...
Той без коса останал, ти май... и без корона.

АНТОАН УДАР ДЪО ЛАМОТ ЧУВАЛЪТ НА СЪДБАТА

Човек от своята участ недоволен,
отправил взор към чуждите съдби.
И ден, и нощ се чувствал като болен.
омръзнал и на господата с молби.
Поел го бог през облака крилат
и го завел в небесния си склад.
А там, завързани в торби, в чували,
човешките съдби стояли.

„Избирай! — рекъл Юпитер. Сега
съдбата ти е в твоята ръка.
Макар че аз — могъщ и вездесъщ —
съдби раздавам само по веднъж.
Пък ти със своя невъздържан нрав
не заслужаваш добрина, а гняв.
Но хайде... Право съм ти дал
да вземеш, който щещ, чувал.
Знай: колкото е по-щастлив човек,
чувалът му е толкова по-лек.
Грехът е тежък само —
превива той и силно рамо.“

„О, татко Юпитер, благодаря!
Дано да случат участ по-добра.“
Той грабва някакъв блестящ чувал,
блестящ, но цял от грижи напращял.

„О, не! Такава тежест би превила
дори човек с неизмерима сила!“

След туй към втория посяга,
ала ръката дръпва си веднага.
На властелините е той:
със жаждата за власт, с интригите безброй,
със колебания и страх,
дори
със замисли добри,
но претърпели крах.
„О, нека си го носи, кой го може,
а мене опази ме, боже!“

Опитва друг и друг, и друг...
Чувалите безчет са тук.
И всички със съдби човешки —
различни, а пък тежки.
Един — от притеснения и мисли черни,
друг — от амбиции безмерни.
От злоба — трети, тежък — ще се спуга,
четвърти пък — от скука.

„О, праведно небе, нима е туй химера —
съдба по-лека да намеря:
Но не! Напразно се оплаквам аз.
Открих торба за мене — ето таз.
От всички тя изглежда ми най-лека.“

„Носи я — рече Юпитер — до века!
И без това ти сам избра торба
не с друга, а със твоята съдба.

Носи съдбата си, човече,
и никога не се оплаквай вече!“

ЛУДВИГ ХОЛБЕРГ СЛАВЕЙ И СВИНЯ

Свинята запитала веднъж славея защо тъй, след като има толкова приятен глас, пее само през определено време на годината, и то все нощем.

— Започвам да мисля — продължи тя — че нарочно не искаш да доставяш удоволствие на хората и на зверовете.

— Но защо пък ти — подхванал славеят, — дето имаш толкова неприятен глас, квичиш през цялата година. — Започвам да мисля, че искаш нарочно да досаждаш на хората и на зверовете.

Никой не бил в състояние да отговори на другия и така те се разделили, без да си продумат повече.

Поуката е, че който пее лошо, винаги охотно извива глас, а този, който не умее да говори разумно, непрекъснато бръцолечи. Но пък който може наистина да достави удоволствие на обществото, било то с песен или приказки, се въздържа, макар никой да не знае по какви причини.

ДЖОН ГЕЙ ДАМАТА И ОСАТА

Какво ли Красотата не търпи
от наглите глупаци на тълпи!
Очите ѝ пилеят своя чар.
Безсрамието в тях изсипва жар.
И ако глупостите я разсмиват,
презрението и насмешката — убиват.
С една муха е лесно да се справиш,
но от рояка как да се избавиш!
Изгониш едного, а се домъкнал друг,
единият оттам, а другият — оттук.
Едно конте ще препоръча второ
и третото ще дойде скоро-скоро.
Тоз, който се е запознал с глупака
и с брат му запознанство ще дочака.

Жестоко си изпаща Красотата,
като че ли навек е прокълнатата.
Но има си вина и тя самата.

След като Дорис, дамата красива,
от своята прелест дълго се опива,
унесе се във сладка дрямка
и стана за Нахалството примамка.
Замаяна оса се приближи
и взе край Дорис да кръжи.
Ту литне, ту се върне пак
възбудена, влудена чак.
Дори от пъстрото ветрило
не бяга туй проклето пъстрокрило.

Насочва се да пие дръзката оса
от устните па Дорис най-сладката роса.
А тя се мръщи: „О, господи, горко ми
от тез нахални насекоми!
От всичките беди, що пращат небесата,
изглежда, най-досадна е осата.“
А пък осата все кръжи край Дорис
и трогващо оплаква своята орис:
„Нима съм тъй презряна, ах!
На твойта красота дължи се моят грях.
Тез устни черешови със чуден аромат дъхтят
и най-безчувствения могат да влудят.
Бих пила сок с такава луда страст
от тая праскова, узряла тук край нас.“

„Не я убивай, Джени. Тя, горката,
все пак не е като мухата.“
Тъй рече Дорис и добави живо:
„Създание е тя свободно и учтиво.“
А пък осата само туй и чака.
Веднага литва право към рояка
да каже как била е Дорис с нея мила
и как от нейния най-сладък чай е пила.
Дори нарочно им показа тя
на устните си захарта.
Възбуди намекът ѝ целия рояк
и литнаха като по даден знак.
Край Дорис затанцуваха на поразия,
край устните, край нежната ѝ шия.
А после взеха да пълзят
към млечнобялата ѝ гръд.
Но тя не ги прогони, дордето не усети,
че рани правят тез нахалници проклети.

АЛЪН РАМЗЕЙ МАЙМУНАТА И ЛЕОПАРДЪТ

Веднъж Маймуната и Леопарда
(из басните те все са в авангарда)
отидоха на панаира.
Нали там всеки нещо демонстрира.

Пръв почна Леопарда да се хвали:
„Не знам дали сте чули и разбрали,
но мойта красота облагородява.
Навред се носи гръмката ми слава.
Крале се радват, щом се появя
из джунглата в разгара на лова.
И за безсмъртието си не се тревожа —
красавици ще се топят в мойта кожа.“
Поспряха се младежи отстрана
да зърнат туй животно на петна.
Набързо го разгледаха и хоп —
потънаха в човешкия въртоп.

След него като на трибуна
застана дръзката маймуна:
„Любезни господа и дами,
прощавайте за дързостта ми,
но срещу вашите пари ще имам чест
с игри и остроумия да блесна днес.

Наистина с костюма пъстроцвет
красив е моят братовчед.
Но той показва ви костюм,
пък аз ще ви покажа УМ.
Но как?

Ту ще се правя на глупак,
ту ще поклащам след това
дълбокомислено глава.
Ще имитирам празноглав развратник
с потръпващи бедра край тъмен вратник.
И реч като модерните монаси
ще почна, а ще мънкам под носа си.
Но първо си платете и тогава...
Безплатно никой днес не забавлява.
Ако не ми харесате играта,
парите ще ви върна на вратата.“

Маймуната все пак успя.
Събра край себе си внушителна тълпа.
И тъй доволни бяха, че взеха да мълвят:
„Каква наслада висша е умът!“

Ах, колко много господа
ще срещнеш по площади, булеварди!
Те външно са галантни. Да!
Но по талант са само леопарди.

УЛОФ ФОН ДАЛИН БАСНЯ БЕЗ ПРИЛОЖЕНИЕ

„Кълна се — Малин рече с плам —
във всичко, без да ме е срам,
че Пер единствен е в света,
за който имам място във гръдта.
На танци винаги е най-чевръст,
в поклоните от него няма по-добър околоръст.
Затуи на всички други слагам вече кръст!“

Не щеш ли, Мортен зърна тя.
От чара му главата ѝ се завъртя.
С шикозна шапка на глава,
спечелва всекиго със своите слова.
„По дяволите Пер — тя рече. — Прав му път!
Мъжете с маниери днес са кът.
Виж, Мортен — е това е то за мен мъжът!“

Не щеш ли срещна Нисе тя тогава,
а той, усмихне ли се, всекиго пленява.
Със дяволии, със закачки и лъжи
компаниите будни до зори държи.
„По дяволите — рече тя. — И Мортен ми додея.
По Нисе аз сега така копнея.
Сред смях и веселби край него искам да живея!“

Не щеш ли господин Йохан се появи,
в крак с модата той винаги върви.
С осанка стройна в лъскав фрак
и буйни къдри, къдрени кой знае как.
„По дяволите! — рече тя. — Да скъсам с Нисе днес реших.
Йохан е благороден, него искам за жених.“

Нов господар на своето сърце открих!“

Възможно е лишените от слух и взор да оздравеят,
но бузите повехнали не ще заруменеят.

Градината прастара ще се възроди,
ала момата застаряла не ще се подмлади.

Изнизаха се дните и годините така,
повехна Малин на лице и на снага,
а никой не поиска нейната ръка.

Тогава появи се Пер,
най-първият отритнат кавалер,
белязан от съдбата с черен знак:
отрязан бе единият му крак.

„Ах, скъпи Пер! — възкликна Малин с плам. —
Изгарям от любовен огън — ах! — все тъй голям!
Ела при мен, аз твоя съм... Не стой тъй ням!“

ГЕДЕОН РАДАН ЧЕРВЕЯТ, ПОПАДНАЛ В ХРЯНА

Един попаднал в хряна червей свикна с него,
но беше на привършване храната му.
Като видя това съседът му,
предложи заедно да си похапнат
от ореха, от който гризеше с наслада.

О, само не това! —
отвърна онзи разгневен.
От твоя орех нямам нужда!
Да ме опази бог!
По-скоро бих умрял,
отколкото да хапна нещо друго.
След тези думи му обърна гръб
и по корем се влачи дотогава,
дордето най-накрая не намери хрян.
Поспря, въздъхна облекчено и си рече:
„Не знам по-вкусно нещо от това!“
Оттук сме свикнали да казваме за някого,
че като червей в хрян е упорит.

Поуката от тази басня е за вас,
които стари обичаи славите
и ставате на всичко ново врагове,
защото навикът се е превърнал в предразсъдък.
Макар да виждате кое е по-добро,
си казвате: „Така живя баща ми.
Нима съм зле? Защо ми е да се опитвам
да променя живота си, да съм по-мъдър аз?“

Не споря, че е редно идващите поколения

от своите деди да се поучат.
Но по-доброто също трябва да се следва.
И ако го презират и отричат,
не е похвална тази упоритост,
защото винаги доброто е добро и лошото е лошо.

КРИСТИЯН ГЕЛЕРТ ЛИХВАРЯТ

Един лихвар за кратък срок
бе станал истински велможа,
но не с измама и лъжлив облог,
а както казваше, по воля божа.

И той реши, че ето може
не с химни да благодари,
а своята признателност да вложи
в старопиталище дори.

Строежът почна да наглежда
и тъй лелееше надежда,
че друг за хората изглежда.
Додето спря един съсед.

Скъперникът поиска да узнае —
ще може ли съседът си да смае,
та го посрещна с радостен привет —
голяма ли е къщата наглед.

— Как не! — лукаво оня го погледна.
— Удобно ще живеят много бедни,
ала за всички, дето със измама
имот си взел,
съвсем не е голяма!

АЛЕКСАНДЪР СУМАРОКОВ

ПИР У ЛЪВА

Щом истината бие на очи,
добре е да се премълчи.
Помни това, общуваш ли с боляри!...
Лъвът устрои пир.
Това се чу надлъж и шир.
Дойде да хапне всеки, който свари.
Воня се носеше у този Лъв —
домът му бе такъв.
Лъвът оскъдно не живее.
Вонята — чудно! — откъде е...
В подобни жилища живеят днес
мужиците с търговски интерес,
които още не са завилняли
и кожата от нас не са одрали,
но носят пояси вместо колчани
и злато стискат в своите длани...
Усетил бе вонята отдалече
вълкът и в разговора рече,
че тук е ад.
Лъвът го чу и викна: „Лъжещ, гад!
И помен няма тук от смрад.
Как смее Вълк тъй да говори
за лъвски дом и лъвски двори?“
И повече така да не дърдори,
го тупна с лапата и го събори.
И литна вълчата душа нагоре...
Маймунката усети страшната угроза
и каза, че ухае тук на роза,
на крин със дъх блажен...
Лъвът извика: „Ах, какъв кретен!

Не са цъфтели рози, нито криново при мен!
На едро приказки да не приказваш
и занапреде да не се подмазваш,
осъжда те Лъвът
на смърт!“
Душицата маймунска отлетя.
Душата на Вълка догони тя.
„Кажи, Лисано, ти — стопанинът попита,
какъв е въздухът, що дишаш до насита?
Известен ми е твоя нюх и чувство нежно.
Я подуши, но по-прилежно...“
Отвърна Лиса на опасния въпрос:
„Запушен е от хрема моя нос!“

АЛЕКСАНДЪР СУМАРОКОВ

МИШКА И СЛОН

Слон водеха и покрай него лудо
тълпеше се народ.
Засмя се мишката: „Голямо чудо
слон с най-обикновен хобот...
Съвсем обикновен по произход,
а се надува като господар...
Как могат да се кланят на такава твар?
И аз си имам право да съм горделива,
че съм от него много по-красива.“
Тя можеше да продължи
да си дърдори,
но котка скочи, бързо я събори
и мигом я унищожи.
Макар че думичка дори не каза
на мишката, че не е слон, доказа.

ГОТХОЛД ЕФРАИМ ЛЕСИНГ МАЙМУНА И ЛИЦИЦА

„Посочи ми някое животно, колкото и ловко да е то,
на което да не мога да подражавам!“ — тъй се хвалела
маймуната пред лисицата. Ала лисицата отвърнала: „Ти пък ми посочи
такава жалка твар, на която би хрумнало да подражава на тебе.“

Писатели-сънародници!... Необходимо ли е да бъда по-ясен?

ГОТХОЛД ЕФРАИМ ЛЕСИНГ ВОЙНСТВЕНИЯТ ВЪЛК

„Покойният ми баща, светла му памет — разправял млад вълк на лисицата, — това се казва герой! Как само трепереха от него в цялата околност! Той срази един подир друг — над двеста врагове и изпрати черните им души в преизподнята. Нищо чудно, че накрай един все пак удържа победа над него.“

„Така бе звучало надгробното слово — рекла лисицата, — ала прозаичният летописец би добавил: двестата врагове, които той сразил един подир друг, били овце и магарета, а единият враг, негов победител, бил първият бик, върху който той се осмелил да се нахвърли.“

ЖАН-ЛУИ ОБЕР ОГЛЕДАЛОТО

Не знам кога, къде е то стояло,
но имало такова огледало.
То хората оглеждало наред,
показвайки им точния портрет.
И постоянно там народ прииждаше,
и всеки съдел туй, което виждаше.

Пред него завъртява се кокетка.
Наистина забавна гледка:
„Но как? Това е Изабела.
Познах я аз. Отде ли се е взела?
Каква надменна, алчна и надута,
пък и нахална — все напред се бута!“

След туй едно конте се приближава
и образът му в миг се отразява:
премного суета, а малко ум.
„Ах, дяволът! — контетото вдига шум. —
С такава мутра и с такъв фасон
как няма да позная аз Дапон!
Ще трябва, докато е време,
урок от огледалото да вземе.“

Подир контетото идва Харпагоп
и почва със насмешлив тон:
„Ах, тоз скъперник стар Арист,
голям глупак и егоист!
За грош дори готов е той
да отнесе сто пръчки бой.“

Туй огледало бих му подарил,
че да се гледа и в лице, и в тил.
Разбира се, ще ми е по-приятно,
ако на мене го дадат бесплатно.“

Огледала се не една персона,
народ тълпял се всеки час и миг,
но всеки виждал тоя или оня,
а никой там не зърнал своя лик.

Щом глупавото самомнение
е майка на презрението, аз
към майка и към поколение
стрелите си отправям в този час.

ГУСТАВ ГЮЛЕНБОРГ КУКУВИЦА И ПЧЕЛА

„Ей, кукувичке, я кажи —
пчелата почна да жужи, —
защо през всички пролети чудесни
здрависваш ни с едни и същи песни?
Нима не знаеш, че сме зажаднали
да ни приветстваш с нови чудни трели?
От майсторите се учи!“

„Ах, мила моя, не бръмчи!
Нима светът от старата пчела
очаква нови някакви дела!
Когато смесваш восък с мед,
променяш ли традиция и ред?
Без тия шестоъгълничета веднъж поне
строила ли си питки? Не!
От нов напев гласът ми ще пострада,
пък аз съм толкоз хубава и млада!...“

„Трудът и песента — пчеличката отвърща —
не слагай на везна една и съща!

Доброто нека е навред благословено:
трудът ми да е спорен, гласът ти — вдъхновен.
Което е за полза — да бъде неизменно,
което — за наслада, променяй всеки ден!“

ИГНАЦИЙ КРАСИЦКИ КРОТКИЯТ ЛЪВ

Опасно е да лъжеш в царския палат.
но там и истината е опасна, брат.
Лъвът, решил от днес да е добър, поиска
открито да го критикуват. Кума Лиска
подхвана първа: „Имаш не една вина,
но най-голямата е твоята добрина.“
Овцата, чула тия дръзки думи, рече:
„Да, ти си кръволок...“ И беше мъртва вече.

ГОТЛИБ КОНРАД ПФЕФЕЛ РАКЪТ

Когато феята от горския чертог,
край който преминаваше поток,
престана с рака гостите да забавлява,
докосна го едва —
той оживя
и пак закрочи в росната трева.

Пред братята учудени застава
в сребро и пурпур като кардинал.
— Да би издал —
извика му един от тях тогава —
такава дреха как се получава?
— По-просто нещо няма.
— Кажи ни! — всички му крещят.
— Ще се оставиш жив да те сварят.

Не бива за блестящо облекло
да се завижда на съсед, защото —
ела да ти пошепна на ухото
какво му струва то.

ИПОЛИТ БОГДАНОВИЧ ЛЪВЪТ И ДЕЦАТА

Деца в ливадата се сбрали,
на топка заиграли.
При тях явил се Лъв
и поздравил ги пръв.
Приклеknал да позяпа,
а после тоз герой
високо вдигнал лапа:
„Да гоним топката и който
излезе пръв — командва той!“

Децата му отвърнали:
„Родът ни спазва устав свой:
ний тачим всяка лъвска лапа, ала знаем,
че с лъвове игри не бива да играем.“

ЖАН-ЖАК ФРАНСОА БОАСАР ИСТОРИЯТА

Превзет бе столичният град
след пристъпа свиреп на варварина скит,
но и врагът се спря пред този дивен свят
със хиляди дворци от мрамор и гранит.
Сред много чудеса, каквито нийде няма,
издигаше се там и статуя голяма
на някогашен княз, владял града отдавна,
в епоха, видимо, по-славна.
„На най-могъщия, най-справедливия,
най-благородния, най-милостивия...“ —
и тъй нататък, позлатен
гласеше надписът на каменен език.
Завоевателят стоеше поразен —
как тачат хората владетеля велик,
заслужил любовта на целия народ!
Самият скитски цар поиска да научи
за подвизите му и мъдрия живот,
не щеш ли, учен мъж във свитата се случи,
историята той разгърна и прочете
за княза редовете:
„Властта му беше срам за родната страна.
Безсъвестен тиран, той със железен гнет
потъпка и закон, и обичай, и ред
и задуши честта, във стари времена
достойно служила на вождове добри.
Когато враг нахлу, града да покори,
защитниците му, привикнали с окови,
предадоха без бой на крепостта вратите...“

Така за поколенията нови

историята бе запазила чертите
на властника жесток, покрил се с мрачна слава.
Възкликна царят: „Но защо тогава —
ако историята е правдива —
на този паметник е издълбана
възхвала толкова лъжлива?
Тук има някаква подмяна!“
„Царю, от тукашните първенци
строен е паметникът приживе на княза,
а пък историята — ученият каза —
говори винаги за мъртъвци.“

ИВАН ХЕМНИЦЕР ЗЕЛЕНОТО МАГАРЕ

С каква ли цел един глупак
(навярно всички ни да слиса)
едно магаре взе и по мерак
така го боядиса,
че стана тялото зелено, а пък краката сини.
Поведе го по улиците той
и блисна се тълпа като порой:
и непознати, п роднини,
и татковци, и майки, и деца, и люде стари
възкликваха отвред: „Какво магаре!
Зелено като щиглец, а краката сини!
Кога е виждал някой някога това?
Подобно чудо случва се веднъж на сто години!
Достойно е да се увековечи в слова,
та внуците дори за него да узнаят
и чудесата в този наш век да ги смаят.“
По улиците към зеления осел
прииждат хора. Който е по-смел,
по покривите се катери.
Тук някой от прозореца се звери,
там друг подставка търси да намери,
магарето да зърне, па макар за миг,
като върви сред шумове и вик...

И всеки всекиго притиска,
и блъска с лакът и ритник,
и се гневи, и писка...
Е и какво?... Два дни, оставили семейства, дом,
тълпяха се тълпи с карети и пешком.
А болните забравяха и болки, и зараза,

щом някой за магарето им заразказва.
Пък майките приспиваха децата си смирено,
със песни за магарето зелено.

Ей трети ден магарето си води нашият глупак,
но да го види никой не помръдва крак.
Доскоро хвалено, обсипано със слава,
магарето потъна бързо във забрава.

Най-причудлива глупост сътвори,
щом тя е нова славословят я дори.
Глупак е този, който смята
глупаците да вразуми.
За смях ще стане на тълпата.
Не ги закачайте. След време те сами
ще си налучкат пътя верен.
Дори глупака най-наперен
могло би времето да вразуми.

ИВАН ХЕМНИЦЕР

ВОЛЯ И НЕВОЛЯ

Вълкът, нехапнал нищо дни наред,
бе мършав, слаб и блед.
Ах, този скитник клет
бе станал кокали и кожа вече.
И именно на този вълк се случи
да срещне куче.
Видя той отдалече,
че кучето е с шия тлъста,
а козината му е гладка, гъста.
Пристъпва поривисто.
Изобщо — куче породисто.
Щастлив би бил вълкът да го пребори
и вълчия си глад да утоли,
но очевидно е, нали,
че трудно би могъл това да стори.
И почна да му се умилква, да го хвали,
да го изкарва, че едва ли
не е най-хубавият пес до днешен ден.
„Какво ти струва да си също тъй блажен? —
му рече кучето. — Защо не се решиш
в града да дойдеш с мен?
Щом заживееш там, така ще се преобразиш,
че сам не би могъл да се познаеш.
Какъв е този твой живот? Да скиташ в планини
и да гладуваш цели дни;
Какво е подаяние не знаеш
и завоюваш всичко с бой.
Кому това е нужно, боже мой!
Кому такъв живот се нрави!
Направо казано, живот ли е това?

Гладувате — гладът ви прави
по-слаби
от баби.
А друг е нашият живот: едва
изяждаме това, което всеки ден ни дават.
След като дойдат гости,
вред кости, кости...
От яденето толкова огризки ни остават,
че има даже и за смет.
А ласките на господаря нямат чет...“
Вълкът се разтопи, щом чу за угощения.
И просълзи се най-подир
при мисълта за бъдещия пир.
„В замяна на това какви са моите задължения?“ —
попита той. „Върви си всичко тук на самотек.
Трудът е много лек.
Не трябва да допускаш в двора чужд човек,
стопанина ще трябва да ласкаеш
и хората домашни да не лаеш...“
Вълкът готов бе не да тръгне, а да полети.
От всички планини се отврати.
Усети се щастлив почти,
макар и да не го показва.
Но изведнъж той забеляза,
че липсва козина на кучешкия врат.
„Защо е гола твоята шия, брат?“
„Хм, гола шия —
дреболия!“
„Все пак кажи!“ — „Ех, вълча ти глава
какво разбира!
Оголена е от това,
че мен понякога ме връзват на синджира.“
„Синджир?! — изви вълкът в протест. —
Отнемат, значи, твоята свободна воля?“
„Не ми е нужна!“ — каза лъскавият пес.
„Та как? Това е най-ужасната неволя!
По-дяволите пировете, сития стомах!

Скъпя аз свободата повече от тях.
Завържат ли те, край на свободата!“
Вълкът изви и хукна към гората.

ЙОХАН ВОЛФГАНГ ГЪОТЕ

ЖАБИТЕ

Блатото зимъс замръзна яко.
Жабите, на дъното в мрака,
не можеха да квакат,
ни да скачат, както умеят,
та си обещаха в полусън,
простор намерят ли навън,
като славеи да запеят.

Южнякът дойде, стопи се ледът,
загребаха те по водния път
и гордо заеха познатия бряг.
И заквакаха по старому пак.

ТОМАС ДЕ ИРИАРТЕ

ДВА ЗАЕКА

Между шубраки дребни
от кучета сподирен
(не казвам, че търчеше),
хвърчеше заек мирен.

Един побратим хукна
досам леглото свое
и рече: — Дръж се, друже,
това от теб какво е?

— Какво ли? — му отвърща. —
Без дъх ми са гърдите.
Две най-коварни хрътки
ме следват по петите.

— Да — другият повтаря. —
Ей ги насред полето.
Не вярвам да са хрътки,
туй са испански псета.

— Какво? Испански казваш?
— Да, едри и космати.
— Видях ги, че са хрътки,
същински хрътки, брате.

— Испански са. Е, хайде,
не ти е май понятно.
— Аз казвам, че са хрътки,
а ти твърдиш обратно.

Не трая дълго спора.
Дойдоха злите псета
и моите кротки зайци
сръваха на парчета.

Човек с въпроси дребни
не бива да се хваща,
а важни да отлага,
че после зле изпаца.

ТОМАС ДЕ ИРИАРТЕ МЕЧОК, МАЙМУНА И СВИНЯ

Един мечок, с когото мъчно хляба
си вадеше незнаен сиромах,
да подобри играта своя слаба,
се упражняваше с голям замах.

Като човек на две нозе вървеше
и рече на една маймуна: — Виж!
Маймуната съвсем похватна беше
и му отвърна: — Много зле вървиш!

Мечокът рипна: — Не бъди такава!
На подигравки съм отдавна сит.
Дали красиво стъпката не правя,
или не е изящен моят вид?

Довтасала, намеси се свинята:
— Чудесно! — каза. — Радваш моя взор.
Къде се е видяло по земята
и ще се види по-добър танцър?

Като дочу мечокът тази глума,
глава наведе, млъкна начаса,
но после се опомни и заклюма
с принудена смиреност във гласа:

— Маймуната, че не ме одобрява,
излишно ще е да бера гайле,
но вече щом свинята ме прославя,
разбирам, че танцувам много зле.

Помни, четецо, нека вред те пали
поуката на мъдрия творец:
„Беда е, ако мъдър не те хвали,
но по е зле, щом хвали те глупец!“

ЖАН-ПИЕР КЛАРИС ДЪО ФЛОРИАН ФИЛОСОФ И БУХАЛ

Останал без подслон, пропъждан с гняв отвред,
защото казваше нещата, както са,
горкият философ вървеше из леса
от дълги дни все сам, все с размисли зает.
Не щеш ли, изведнъж във гъстия шумак
той зърна бухал да се брани
сред куп от сойки и от врани,
които викаха: „Мръсник! Предател! Враг!
Кълвете! Удряйте! Пребийте го съвсем!
След туй — на съд ще го дадем!“
Врълхлитаха със бяс, а бухалът примрял
напразно търсеше във тази луда врява
разумни доводи, за да се оправдава.
В миг философът наш усети смут и жал —
науката ни прави милостиви. —
той хукна, пръсна птиците кресливи
и бухала запита удивен:
„Защо ви гонеха и искаха смъртта ви?
Навярно грях голям тежи на съвестта ви?
В какво сте провинен?“
„Не съм извършил зло, но в мене е вината —
отвърна бухалът. — Аз виждам в тъмнината...“

ЖАН-ПИЕР КЛАРИС ДЪО ФЛОРИАН ПЕРСИЙСКИЯТ ЦАР

Веднъж ловуваше с блестяща свита
един персийски цар. Цял ден се скита,
устата му пресъхна. За беда
не се намери никъде вода,
но той видя градина — с тежки клони
от зрели портокали и лимони.
„Да се разквася с някой плод и друг?
Не! — рече той. — Везирите са тук!
Ако посегна само и отмина,
ще се разграби цялата градина...“

АНТОАН-ФРАНСОА ЛЕБАЙИ КАМИЛАТА И ГЪРБАВИЯТ

Под звуците на гръмки барабани,
из улиците шумни на Париж
между тълпите насъбрани
една камила крачеше с престиж.

И всеки там оглеждаше я вещо,
и всеки в нея оцени по нещо.

Богатият, нали е най-честит
не с горд приятел, а със роб превит,
разхвалваше покорния ѝ вид.

Чиновникът — осанката ѝ важна.
„На глад и жажда няма тя съперник“ —
обади се един скъперник.

„Е, стига, господо!“ — извика
един Гърбушко и отпред се тика. —
Тук никой главното не оцени —
онези две издатини.
Как леко си ги носи тя,
защото ѝ придават красота,
изящество и благородство!
Но... нека да не търсим сходство...

Изглежда смешно, но едва ли
и ние с нещо по-добри сме. Знаем:
човек не дръзва другиго да хвали,
ако с това не се изтъкне сам.

ЮЛИАН НЕМЦЕВИЧ ПАУН И СЛАВЕЙ

Паунът се надува и с опашка святка,
излитат от перата му искри.
И вярно, красотата му е рядка —
рубин върху челото му гори.
И не пера, а наниз от елмази,
сапфири сини, слънчеви топази!
И всеки, зърнал чудните пера,
е възхитен от тяхната игра.
Един въздиша от почуда:
— Каква невероятна птица, виж!
— По красота с коя ще я сравниш?
Тълпата ври, от любопитство луда.
Но изведнъж, страх сякаш го разтърсва,
кръгът се скъсва.
Един през друг се втурват млади, стари.
И всеки нека другите да изпревари.
Какво преследват? Примамлива цел ли?
Отсреща в храстите звучаха трели.
Съзвучия летяха на възбог.
Там се задъхваше гласът на славей.
Е, кой каквото иска да решава,
но пред пауна повече ни покорява
на славеите песенния слог.

Тъй мислел някога и Меценат,
като напускал царския палат —
поискал при Хораций да живее,
по-близо до стиха му чудодеен.

ИВАН ДМИТРИЕВ

РИС И КЪРТИЦА

Така се случило — край някакви къртичини
за одих Рисът спрял след дълго тичане.
И там към престарялата и тромава Къртица
със съжаление отправил следните слова:
„Уви! Нещастница си ти! Живееш във тъмница!
За теб са все едно гора, цветче, ливада, птица...
Живееш като в гроб! Живот ли е това?
Ако не дремеш, ровиш във пръстта.
Не те вълнува красотата на света.
А околността
лежи подобно длан пред мен
и виждам красоти на всяка крачка.
Опасността надушвам, щом съм застрашен.
Тук ястреб търси плячка,
там ластовица за дечицата си дребни
лови мухи нашир и длъж,
тук някаква лисица ту пъдпъдък, ту яребица дебне,
там заек се премята, стигнат от оловен дъжд.
Тук котка дави мишка в храст на глог,
а там от вимето на крава суче смок.
Пък още по-далеч — стръвница с паст червена
е погнала със рев една сърна ранена.
И кръвожаден вълк там агънце разкъсва...“
„Ах, стига! Спри! — Къртицата прекъсва
със ужас Риса. —
Започна от това, което виждаш, да ме втриса.
Нима е нужно зрение за тия ужасии? Та от страх
изтръгнах само като чух за тях!“

ИВАН ДМИТРИЕВ МАГАРЕ И ГЛИГАН

Магарето, не знам защо, се възгордя.
То хвърли къч и
гърди изпъчи:
„Глигана в бой ще победя!“
Не само старата любов — и старата вражда
не хваща, според поговорката, ръжда.
„Какво пред мене е Глигана! —
Магарето се разрева. —
Сега на битка ще го призова!“
„Аз в битка срещу тебе да застана?! —
отвърна му Глигана.
Та има ли по-срамно от това?
Нещастнико, бъди спокоен!
За славна смърт не си достоен!“

ИВАН КРИЛОВ МАЙМУНАТА И ОЧИЛАТА

Маймуната зле виждала, щом застаряла;
а пък у хората, доколкото разбрала,
злина такава не е толкоз зла,
но трябва да си вземеш очила.
И очила полудузина насъбрала,
върти ги тъй и инак тя,
на теме лепне ги, на опаш ги наниже,
ту помирише ги, ту ги поближе,
но не помагат в болестта.
„Тфу, дявол! — казва тя. — Невеж
е, който слуша хорския брътвеж:
излъгали са ме за очилата
и полза никаква от тях.“
И оскърбена, и с досада ги размята,
и в камъка — на пух и прах,
й станаха на късчета стъклата.

Но за беда и с хората така е:
полезна вещ, но щом цената й не знае,
невежата все мъчи се да я оспори;
ако пък тоз невежа с власт играе
и гони я на туй отгоре.

ИВАН КРИЛОВ

КВАРТЕТ

Маймуната — хитрица,
суетното Магаре,
Козелът стари
и кривокрака Меца
намислили квартет да устроят.
С цигулки две, с виола, контрабас
и ноти — сядат под липата те
тогаз света с изкуството си да пленят.
И удрят лъковете, търкат — не върви звукът
„Не тъй — крещи Маймуната, — не тъй! Я спрете!
Каква ти музика! Я иначе седнете!
Ти с контрабаса, Мецо, я стани
и там срещу виолата седни.
Аз, прима, сядам срещу втора,
ще заиграят лес и планини,
щом инструментите ни заговорят!“
Разместиха се, почнаха. Уви —
все не върви и не върви.
„Намерих тайната му аз! —
крещи Магарето. — Ний ще напреднем,
щом наредени седнем!“
Послушаха го, сядат чинно те тогаз:
и същият немузикален глас.
И още по-припряно взеха да дърдорят,
да спорят
кон как е нужно да седи.
Не щеш ли — Славеят насам лети.
И молят го да се намеси в препирнята.
„Изслушай ни — му казват те молбата. —
Квартета как да наредим:

и ноти имаме, и с инструменти сме в ръката:
кажи, как трябва да седим?“

„Да бъдеш музикант ти трябва да умееш
и слух по-нежен да владееш —
им казва Славейт тогаз, —
а вие се местете час по час,
тъй както ви отива,
ала за музика ви вас не бива.“

ИВАН КРИЛОВ

ЛЕБЕД, ЩУКА И РАК

Съгласба, дето няма, там, уви,
и работата не върви,
и вместо работа излиза несполука.

Веднъжка Лебед, Рак и Щука
се впрегнали в кола с товар
и да я теглят се заели с жар.
Напъват се, а не върви колата!
За тях товарът би бил може би и лек:
но Лебедът — към облака далек,
назад опъва Ракът, Щуката пък — във водата.
Кой крив, кой прав — не е задачата туй нам;
ала товарът и сега е там.

ИВАН КРИЛОВ

СПОЛУЧИЛИЯТ СЛОН

Веднъж попадна Слонът у Лъва.
Веднага плъзна за това мълва
и почнаха, разбира се, догадки,
с какво ли Слонът е спечелил милостта?
Не е забавен, не блести със красота.
Какъв е този прием, тези хватки?
Предположения безброй.
„Ако... — върти опашка рижата Лисица —
си има пухкава опашка той,
не бих се чудила.“ А нейната сестрица —
Мецана — казва: „С ноктите макар
да беше се прочул безкрайно,
това не би било необичайно.
Но че е той без нокти, знае всеки звяр.
Да не е блеснал със зъбите?“
„Навярно са ги взели за рога“ —
реши да се намеси Волът в препирните.
Тук Марко рече, махайки уши:
„Как тъй не сте разбрали за какво
попадна Слонът в общество?
Че то е ясно като в слънчев ден:
за дългите уши той с височайша милост е дарен!“

Нерядко ние, без да осъзнаем,
чрез други себе си охотно величаем.

ИВАН КРИЛОВ ОСТАРЕЛИЯТ ЛЪВ

Лъвът могъщ, страшилището на горите,
на старини съвсем изнемощял:
и ноктите се изхабили, и зъбите,
с които в страх преди врага държал,
и с болните крака едва вървял.
Направо Лъв за смях —
не само че от него зверовете нямат страх,
ами за старите обиди отмъщават,
един през друг го оскърбяват:
ту го халоса кон с ритник,
ту с остър рог го мушне бик,
ту го ухапе вълк кръвник.
Горкият Лъв страдание ужасно
търпи с измъчено сърце и чака своя край.
Сегиз-тогиз роптай
с ръмжене глухо и безстрастно.
Веднъж видял: изпъчило гърди магаре
се готви с къч да го удари
и гледа място, дето най-боли, да избере.
„О, богове! — изстенал страдащият Лъв. —
Нима ще доживея срам такъв!
Вземете ми душата по-добре!
С живота по-добре да се простиш,
отколкото обиди от магаре да търпиш!“

АЛЕКСАНДЪР ПУШКИН ОБУЩАРЯТ

Картина обуцарят съзерцавал
и грешка във обувките открил.
Художникът в миг грешката поправил,
но обуцарят важно продължил:
„Лицето ми се вижда малко криво.
Не са ли твърде голи тез гърди?...“
Тук Апелес го спрял нетърпеливо:
„Ти, друже, до обувките съди!“

Приятел имам — нека да прощава, —
но той със чудна вещина познава
не знам какъв предмет. На думи там е скъп.
А обществото взе да преценява
съвсем по обуцарския калъп.

АЛЕКСАНДЪР ИЗМАЙЛОВ КОТКА, ПРЕВЪРНАТА В ЖЕНА

Живеел някога такъв глупак,
че до уши се влюбил в котка.
Със нея се разхождал от зори до мрак,
спял с нея нощем след разходка,
със нея на една софра ядял
и най-накрая за жена я пожелал.
Обърнал се към Юпитер с молба гореща
да я превърне във девица с хубост дивна.
Изпълнил Юпитер молбата му наивна —
за чудеса ръката му е веща...
Молителят едва не полудял от радост,
любимата си гали той, прегръща я, целува
всяка буква
и гизди си я като кукла.
А годеницата му тръпнела от сладост!
Топяло се сърцето ѝ на градска фукла:
женихът не е стар, богат е, при това е личен —
от Котарак къде-къде е по-различен!
Веднага вдигнали те сватба с песни, с пляски.
Щом гостите се разотишли,
с нежни ласки във вечерта със цвят на теменуга
съпругът засъбличал своята съпруга.
И тя самата го целувала, от страст пламтяла.
Но изведнъж, нанейде изтърчала.
Открил съпругът с горестна въздишка,
че под леглото гонела тя мишка.

Не мисля, че поуката е само за красавици:
ни бог, нито любов променят стари навици.

ПЪОТЪР ВЯЗЕМСКИ БИТОТО КУЧЕ

Нощес то лая на крадци. На сутринта дървото яде,
че господарят му не мигнал бе от неговия вой.
През следващата нощ си спа и къщата — крадец окраде.
Загдето не е лаело — отново яде бой.

ПЪОТЪР ВЯЗЕМСКИ ДВА ЩИГЛЕЦА

„Защо си тъжен все? В полето според мен
далеч по-зле, отколкото във клетка, се живее!“
„За тебе е така. Ти в клетка си роден.
А аз на свобода. И все тъжа за нея.“

АДАМ МИЦКЕВИЧ ПОРЪТ УЧАСТВУВА В ИЗБОРИТЕ

В гората, след едно изгубено сражение,
избухва сред животните брожение.
Събира се военния съвет.
Говорят всички, без да чакат ред.
И всеки всекиму се жали,
и всеки бърза себе си да хвали,
прехвърлят си вината, викат, спорят —
оставен бил на мира само порът.

До днес в правителството той не е избран,
нито е служил, нито се е бил,
в партизанлък не се е изхабил
и горд с неопетненото си минало, пледира:
„В часа на разгромената ни мощ
аз искам да решим кой е виновен?
Достоен мъж ли нямаме за вожд?
Не! Ние свикнахме да сме в окови!
На предразсъдъци робуваме до днес.
Не връчваме короната на тез,
които ще я носят по заслуга,
а търсим от избраниците друго:
дали са хищни по рождение,
дали са накачулепи с рога,
какво е социалното им положение.
Та вижте кой ни е предвождат досега!
Лъвът — министър-председателят — самата ярост;
а зубъра — съветника му — оглупял от старост;
а мечката, която фъфле думите едва;
а леопарда с празната глава;
или вълка с полковническите пагони,

привикнал агнетата все да гони,
за комендантката ни кума Лиса
е по-добро да премълча, си мисля,
отколкото по курниците да ѝ светя,
та тя не крие, че си пада по рушвета.
Глигана да подминем, той мечтае само
да трупа жълъди и да се рови в ями —
в калта е влюбен той, а не в барута.
А пък магарето... но да оставим шута.“

Съветът със възторг приключва спора,
открил спасител в пора и дори
короната с готовност ще му повери.
И еква възглас: „Да живее пора!“
Но той, смутен от туй гръмовно „вива“,
внезапно осъзнава, че до смърт
се е изплашил този път.
И чува: „Долу! В дупката се скривай!“
И погнат от избухналия присмех,
той хлътва в дупката и рие в пристъп.
И чак на лакът под разровения двор
не на шега си казва, тих и мъдър:
„Е, драги, туй е също предразсъдък!
Би бил и вожд, ако не беше пор.“

ХАЙНРИХ ХАЙНЕ

МАГАРЕТАТА ИЗБИРАТЕЛИ

За свободата бяха, но от страх
те знамената свиха —
да изберат за цар едно от тях
животните решиха.

Събраха се — от всеки вид и род —
и партиите разни
разпалиха се, пуснаха се в ход
интриги безобразни.

Деец в магарешкия комитет бе
Марко Старовремски —
със чер-червен-златист трицвет
и дрехи чисто немски.

Конете с малък, нерешаващ брой
не вдигнаха трибуни.
Смутени от магарешкия вой
наведоха муцуни.

Но кон за цар един предложи пак...
Магарешкият председател тогава рипна,
тропна гневно с крак
и изрева: „Предател!

Предател! Ясно в твоите черти
личи си емигранта —
не си магаре, а роден си ти
от мръсна чужда кранта!

На зебрата си внук — познавам аз
по шарки, по походка,
а в чуждия акцент на твоя глас
звучи еврейска нотка.

Дори и наш, но умен и студен
да те търпя не мога.
Ти с дух магарешки не си дарен,
не вярваш и във бога.

Но аз — магаре съм! С ума мъглив,
с осанката юнашка,
магаре съм със всеки косъм сив
на своята опашка!

Не френско муле със свободен прав,
а немско съм магаре.
Разбран, послушен, с гръб набит и здрав,
родът ми много стар е.

Дедите ми със бунтове и мъст
не са се опетнили —
пренасяли торби със бодър тръс,
усмихнати и мили.

И мирно кожите им днес лежат
във гроба — сетно ложе —
с нетленен дъх, над всинца нас
те бдят там — от небето боже.

О, вечна слава вам, деди!
Амин! В мир яжте райско жито!
От пътя ви не ще се отделим
дори с едно копито.

Блажен съм, че магаре се родих!
От родна раса, сиво.

От всички покриви извикал бих: —
Магаре съм щастливо!

Великото магаре, мой баща,
и то е с родно име!
На родно мляко вкусих сладостта
от майчиното виме.

Магаре съм! Кълна се тук пред вас —
на моя скъп родител,
на бащините магарии аз
ще бъда продължител!

Магарешки съвет ви давам тук
да изберем магаре!
Та в царството такава кой ли друг
с достойнствата на цар е?

Магарета, и-а, и-а-ра-ра!
Не сме слуги на коня!
Конете долу! Качвайте, у-ра,
магарета на трона!“

Тъй рече патриотът.
Трепет див разнесе се в салона.
Ревеше всеки родолюбец сив:
„Магарето на трона!“

Обкичиха магарешкия врат
с венец за тази вярност,
а той, честит, размахваше отзад
опашка с благодарност.

ЕГОР АЛИПАНОВ

ТАРАЛЕЖИ И ВЪЛЦИ

Изригнал срещу таралежите вой вълчи,
че пакостни за обществото те били.
А кой ли срещу вълчи вой ще се опълчи?
Вината таралежова е там, че техните бодли
от вълците ги пазят.
Мнозина уж за истината ги боли,
но си мълчат. Да не загазят.

ПИЕР ЛАШАМБОДИ ДЕЦА И ПОТОК

От билото на планина висока
се спускал с бесен рев потока.
Но плавници дръзнали все пак
да спрат лудешкия му бяг.

Донесли камъни, дървета, клони, пясък,
подтичвали сред весел глъч и крясък
край буйните води,
но бързо пак пробивал проход
и мятал се потокът с грохот —
по-буен от преди.
Преградите им както срива,
той би могъл с водата си пенлива
да отнесе и тях,
макар да нямат страх.

Надявам се, сами ще разберете
на тая басня точния адрес.
Напразни са усилията на кралете
да спрат неспирния прогрес.
И нека да си имат за урок:
ще срине техните прегради тоз поток.

АЛЕКСАНДРУ ДОНИЧ МУХИТЕ И ПЧЕЛАТА

Две мухи чевръсти, ето —
литнаха над рой села
към чужбина; в ширинето
срещнаха една пчела: —
С нас ела, да станем ято.
Папагалите тръбят,
че отвъд е само лято
и безкраен е денят.
Всяка твар живее славно,
няма го глада, страха;
там осъждат незабавно
и убиец на муха.
А у нас, ох, тюрма цяла!
В своята страна мъждиш
нито жива, ни умряла,
вместо волно да летиш.
В село паяци прикрити
с тънки мрежи ни ловят;
както алчни паразити
днес изтребва ни градът.
Мухоморки, мухоловки —
дебнат ни безброй беда.
В супа стъпим ли, неловки,
хайде — бог да ни прости...
— Е, добър ви път, мухички —
рече скромната пчела. —
Аз оставам тук, при всички,
радост, болки с тях деля.
Нашенци ме славят с име,
мойте пити тъй ценят,

че за мене лете, зиме
грижите си не пестят.
А пък вие отлетете,
но и в чуждата страна,
щом добро не принесете,
не ви чака добрина!

АЛЕКСАНДРУ ДОНИЧ ЛИСИЦА И ЯЗОВЕЦ

— Къде си хукнала, кумице? —
пресрещна бягащата презглава лисица
и мигом слух наостри язовеца млад.
— Ох, драги ми побратиме, във страшен ад
попаднах: ето ме оклеветена.
Ти знаеш, бях на важна служба назначена
във селски кокошарник.
Работех ден и нощ, без отдих нито час,
съсипах здравето си аз
и пак изпаднах във беда; неблагодарник
написал донос, че рушвети
приемам — сякаш ми е светил.
Свидетел си ми, истината защити:
у мен дори едничко пиле виждал ли си ти?
— Не, драга ми кумице, но при всяка среща
по твойта муцуна гореща,
макар и сляп, и глух,
аз виждах птичи пух.

Това се случва и у нас — безчет
оплакват се така, че почват да им вярват:
с една заплата уж едва изкарват,
а днес коне, след туй — кабриолет.
Та господ-бог ли всичко туй им дава?
Ако речеш да им направиш сметка сам
за доходи и разходи, тогава
ще кажеш като язовеца, знам,
(не си ни сляп, ни глух)
че има по муцуните им „птичи пух“.

ГРЕГОРЕ АЛЕКСАНДРЕСКУ ВОЛ И ТЕЛЕ

Един типичен вол, без много ум и в главата,
но в наши дни с добра съдба, направи скок —
избран бе той измежду своите събратя,
от стадото на пост неவிжданo висок.

А, вол на пост висок? Звучи ви малко странно,
но случва се не само тука, а навред:
наместо много ум, разбрах това отрано,
по-ценно е да имаш капчица късмет.

И тъй, след най-щастливия обрат в живота
и от щеславие и гордост обладан,
помисли си — за всички други е хомота,
а аз над тях да бъда свише съм призван.

Едно теле, на вола племенник, угади,
че вуйчо му е станал големец
и сам владее сто купи сено, безброй ливади,
и рече си: „Ще ида за сено чак там“

И без да губи време, заситни телето
към вуйчо си и скоро там се озова;
но някакъв слуга го задържа в антрето:
— Не може, спи сега. Ела тук след час-два!

— По пладне сън? Ка щяло? Първи път откривам,
че спи след обед. Навик бе му досега
по бял ден нийде никога да не почива.
Не ми харесва тоя сън — ще му река.

— Бе я се махай, че ще изядеш пердаха!
Тук бързо се променя всеки господар.
Смирено трябва да стоиш под тази стряха,
щом искаш хем да влезеш, хем да имаш кяр.

На тези думи грубовати, ала прави,
телето отговори: — Мирно ще седя...
Излезе вуйчо му, разходка да направи,
и мина покрай него, но не го видя.

С тъга съзря младокът всичките промени,
ала помисли — вуйчо ми с ослепял;
защото, от една и съща кръв родени,
как иначе от племенника би странял?

На следващия ден, щом пукна се зората,
отново се яви пред полския палат.
Видя го друг слуга как зъзне до вратата,
над него се смили и влезе на доклад.

— Простете, господарю — каза. — Вън ви чака
роднина ваш на госпожа сестра ви син.
Как?! Мой роднина? Бързо изхвърли глупака!
Аз нямам тук роднини. Аз съм си един!

ГРЕГОРЕ АЛЕКСАНДРЕСКУ

КУЧЕ И ПАЛЕ

— Ах, да знаеш колко мразя тези същества,
като вълци, мечки, лъвове и тям подобни,
дето се представят все за благородни.
Туй, че са от знатен произход,
е съвсем естествен ход.
Мойто потекло е същото, но не тръбя това.
Казват, че в културните страни отдава
всяка твар на другата е равна.
Всичко се мени и хората се изтънчиха,
само тука прости самохвалковци се народиха.
Ако става реч за мене, всеки знае,
че лицето ми сияе,
щом и най-нищожна животинка се научи,
„ваша милост“ да ми казва вместо „куче“.

Тъй говореше наскоро с гръмогласен тон
на послушен вол едно домашно псе Самсон.
Паленцето Самураки, дето като зрител
си стоеше отстрана,
чу в какво е чуждата вина,
как осъждат възгордяването, суетите —
и се приближи, за да изрази пред двамата чувства свои:
— Уважавам ви с висока обич, братя мои!
— Ние твои братя? — лавна разгневен Самсон.
Ние твои братя, пале?
Виж ли тоя, като те опаля,
ще ме помниш цял живот.
Знаеш ли кои сме ние, та с такъв фасон,
жалко пале, нижеш думички от този род?
— Но нали твърдахте...

— Млък! — излая кучето. — Не споря със хлапак!

Истината казвам пак:

Не обичам гордостта, от лъвовете се пазя,
равенство желая аз, но палетата мразя!

Кучешкият нрав и в хората личи:

равенство желаем само с големци.

ПЕТКО Р. СЛАВЕЙКОВ

КУКО И ПИПЕ

— Ех, че какъв си ти, байно петльо!
Бре, хубавеляк! Бре, лице светло!
Гидия същи, кат се напериш,
кога настъпваш — земята мериш,
а кога пееш, ей тъй е, сякаш
музика свири. А като крякаш,
низ цяло село кънти гласа ти,
та се надига и таз, що мъти!
— Ам’ти, сестринке, куковке ясна;
ам’ти каква си птица прекрасна!
Дивна те майка диво родила;
спретна, напетна, скопосна, мила;
глас благороден, сив царски косъм.
(Ако те лъжа — да не харосам!)
Хеле когато пък закукуваш,
ей тъй е, сякаш на стих хортуваш:
в гласът ти сладост и ред, и мяра.
Като те слушам, хвани ми вяра,
аз се прехласвам, чудя се, мая,
как да те хваля, и аз не зная.

Недейте пита що се е взело
нашето куко тъй за петело
добро да дума и да го гали,
а и той него така да хвали!
Едно на друго те се подмазват;
но колко щат се с хвалби обсипа,
хората знаят и право казват:
„Каквото куко, таквоз и пипе!“

ЙОСИП СТРИТАР

ПРИЛЕП

По пладне прилеп на земята падна
и невестулка сграбчи го. Той каза:
— Ох, имай милост, не си кръвожадна!
— Не може, стария закон ще спазя:
обичам птици!... — Ала ти грешиш!
Нищожна мишка съм, не птица, виж!
— Е, мишке, щом е тъй, бъди ми здрава! —
смили се тя и пусна го. Тогава
се спусна върху него чапла хищна:
Уплашен, писна в поза неподвижна: —
Ох, чапло, имай милост в този час!
— Защо? Със мишките се храня аз!
— Не мишка, аз съм птица като тебе,
но слаба, ден и нощ смъртта ме дебне,
затуй видът ми и на мишка мяза.
— От мен да мине! — чаплата му каза...
Днес мишка, утре птица — с хитрост ти
най-лесно се измъкваш от беди.

НАИМ ФРАШЪРИ СКОРПИОН И КОСТЕНУРКА

Като рукна силен дъжд,
Скорпионът изведнъж го закъса,
скок-подскок, пред бучащия поток,
че превърна се потока
в истинска река широка,
а оттатък зад реката
в къщи чакат го децата,
пък и булката му млада.
Но реката все не спада.
Колкото и да умува,
няма как да я преплува,
ако ли плувец не се
хване да го пренесе.
И не щеш ли, Костенурка
към реката затопурка,
връщайки се от разходка.
„Ей това ще ми е лодка“ —
рече си и я замоли:
„Пренеси ме, че какво ли
вече става у дома,
дето чака сам-сама
булката Скорпионица
с дребничките ми дечица.“
„Качвай се, ще ти помогна“ —
Костенурката се трогна,
а дъждът заплиска двойно,
че и тройно по-поройно.
Към брега отсреща кара
Костенурката товара,
но усеща тя, че оня

през дебелията й броня
сили се да я ужили.

„Ей, ти с ум ли си, не си ли?
Да си тъй неблагодарен,
даже да си тъй коварен,
че на своя избавител
искаш да си отровител,
за чудовище такава
тая случка не е нова.
Но поне не се ли сети,
че сега си ми в ръцете
и наред реката бурна
мога аз да те цамбурна?“
„Много моля те, недей! —
опашатият злодей
за пощада умолява. —
Мен кръвта ми е такава,
че с отрова за отплата
плащам и за добрината.“

Читав на брега го свлече
Костенурката и рече:
„Отмъщение не гоня —
мен ме пази мойта броня,
а пък тебе твойта злоба
скоро ще те вкара в гроба.“

ИВАН ВАЗОВ НАЙ-ГОЛЕМИЯТ

— *Аз най-голям съм, цар съм в планината! —*
каза орелът, хищникът планински.

— *Не, аз! Че давам смърт — каза змията.*

— *Не! Аз съм! — рече букът исполински.*

— *Аз! — ревна мечката, — че съм ужасна,*

— *Аз! — викна славей, на гора поета.*

— *Аз най-голяма съм, че най съм красна —*
отвърна теменужката напета.

И шум под ясното се дигна слънце:

„Аз най-велико съм — посред мълвата
пошушна тихо пясъчното зрънце: —
от мен състои се планината.“

СТОЯН МИХАЙЛОВСКИ БУХАЛ И СВЕТУЛКА

Измежду полските треви
блестеше в нощните тъми
една светулка лъчезарна...
(С това си качество, уви,
и тя е тъй злощастна
кат' другите светители на нашата земица!)
Внезапно бухалът, врагът на всички светлини,
най-грозната, най-злостната и най-коварна птица,
подгони светлата мушица
и най-подир я улови...
— Какво ти сторих?... — Ти ми пречиш!
Умри! — Че как ти преча? — Светиш!...

След таз присъда кратичка и ясна
светулката угасна
и се във вечност пресели,
или с по-други речи —
в търбуха
на бухля!...

СТОЯН МИХАЙЛОВСКИ ОРЕЛ И ОХЛЮВ

На върха на една липа
сред Стара планина
орелът съгледал гадинка нищожна,
гърбата,
рогата,
по-мръсна от змията,
от дявола по-грозна!...
— Какво ли е туй нещо тука? —
извикал Царят на въздуха. —
А, виждам, охлюв!... Игралото
на естеството,
животец във една черупка,
подвижна кратунка,
гневът или смехът на Божеството...
Кажи ми, жалко то творенье,
как се покачи тъй високо?
— С пълзене! —
извика
рогатата гадинка.

СТОЯН МИХАЙЛОВСКИ СЕКИРА И ТЪРНОКОП

Един ръждясал търнокоп, не знам къде забравен,
попитал лъскава една секира: „Що блести
всегда лицето ти?

И аз съм от желязо уж направен,
защо не съм кат тебе гладък, чист,
лъчист?

Отгде изхожда между нас
подобна разлика?...“ Секирата тогаз
отвърнала: „Аз всеки ден отивам на гората,
сека дърва... Лъскавината
в труда намярвам аз,
в труда стои, другарю мой, хубавината...“

СТОЯН МИХАЙЛОВСКИ

ПАУН И ЛЯСТОВИЧКА

Паун запитал лястовичка:

— Какво приказват зарад мене
между небесното крилато население?

— За тебе — възразила мъничката птичка,
откак се щурам аз из сините простори,
едно и също нещо се говори!...

— Че съм най-драголюбен хубавец,
нали?... — Че си богато пременен глупец!

ТЕВФИК ФИКРЕТ ЩУРЕЦ И МРАВКА

Познавате мравката всички:
нищожна, но пъргава твар,
тя мъкне огромен товар
и вечно спестява самичка;
ала егоистка е тя —
по-стисната няма в света.
Един ден щуреца делия,
сто песни изкусно изпял,
замръкна премръзнал, неял
и без да помисли горкия,
че няма днес милост и свян,
при мравката спря запъхтян:
— Смили се над нас — жално рече, —
без зальк сме в къщи сега,
за помощ протягам ръка...
А мравката твърдо отсече:
— Вий гладни?... И тая добра!
Безсилна съм да разбера.
Къде сте били цяло лято?
Що правихте в топлите дни?
Щуреца подзе: — Помогни!
Смили се поне за децата!
Аз свирих и пях всеки ден,
ехтеше простора зелен,
но ето ме в нужда най-крайна.
Ей богу, ще пукнем от глад,
подай ми един сух комат!
Присмя му се мравката: — Байно,
свирнята яде твоя пай.
Щом лятос си пял, днес играй!

ТРИЛУСА КОРОНАЦИЯТА

В последната минута,
когато във салюта
оповестявал празника на коронацията
и щяла скоро нацията
да зърне своя крал,
Карлон IV изведнъж разбрал,
облят от пот и в паника ужасна,
че кралската корона му е тясна.
— Ами сега! — извикал кралят. —
Крале се качват, но и свалят!
Дали потаен дворецов враг
стеснил е моят похлупак,
за да изпълни в този ден
такъв коронен номер с мен,
или главата ми голяма
в монархията място няма?
— Голяма-малка — казали велможите
налага се короната да сложите,
защото, погледнете през прозореца,
онези хорица,
които чакат зад редиците
на войниците —
това е той, народът. А той смята,
че всеки крал, щом иде на земята,
снабден е със глава по мерка,
а ако при това
държавният Глава
не издържи на Главната проверка,
възможно е, уви,
да се надигне той

и да установи
републикански строй!
— Република? Преди да я дочакам,
в короната си цял ще се нахакам! —
изкукуригал кралят. И веднага
се втурнал кой как може да помага:
— Дръж!
— Веднъж!
— Кураж!
— Дваж!
— Оттам!
— Оттук!
Натискали. Раздал се звук,
изпукала главата на Главата,
но обръчът ѝ хлътнал до средата!
И тъй Карлон излязъл на балкона,
съгласно правилата, със корона,
но златният ѝ кръг бил тъй залостен
в главуняка му костен,
че сраснат с него, си останал там,
и често крал Карлон, останал сам,
си мислил, че за днес е още крал,
тъй както бог е дал,
ала не дай си боже, дойде време,
короната народът да си вземе,
той вследствие на тази спойка здрава
с главата си ще трябва да я дава!

ТРИЛУСА УКАЗЪТ

Монархът на животните, крал Лъв,
подписал указ. Текстът бил такъв:
„На който каже нещо срещу Краля,
главата му — да знай — ще се търкаля!“
След този указ, ясно, по начало
в страната всичко живо замълчало.
Котакът се обърнал към Прасето:
— Какво ще кажеш? — Ами, общо взето —
то казало, — каквото казваш ти...
И чуй ги: то мяука, той грухти.
Магарето започнало да цвили,
Гъсокът замучал със всички сили,
Кокошката започнала да квака,
закудкудякал Славейт в гъстака.
И само едно мъничко Петле,
обучено в политиката зле,
посмяло да запее:
— Кукуругу!
Ала сега къде е,
намери го!

ТРИЛУСА В СЯНКАТА НА СЛАВАТА

Орелът царствен след една победа
го засърбяло под крилете.
Гледа: от въшки отвратително гъмжило
във пуха му било се размножило.
— Историйо — изгракал той тогава, —
ако речеш да спомняш мойта слава,
недей си спомня кой на този ден
се е сражавал заедно със мен!

АВЕДИК ИСААКЯН

ДЯВОЛЪТ И НЕГОВИТЕ ДЪЩЕРИ

СРЕДНОВЕКОВНА АРМЕНСКА БАСНЯ

Три дъщери си дяволът отгледа,
а имаше си още и една
красива, весела мома.
Настъпи време за годеж и сгледа,
тогава чак им даде имена.
Нарече най-голямата „Надменна“,
защото я омъжваше за княз.
А втората нарече „Алчна“, нея
предложи на търговец за жена.
Пък третата,
жената на поета,
той „Завист“ назова.
Най-малката, красива дъщеря
„Любов“ нарече нейния баща
и даде я на всички, на света.

ДИМИТЪР ПОДВЪРЗАЧОВ МАГАРЕ И СЛАВЕЙ

Магарето, вървейки из гората,
съзря славейка сам между листата —
запря се под дървото
и рече: — Бре, да те забрави злото,
комай не съм се досега за тебе сетил,
нито пък съм те някой път сполетил
да чуя издадезби твоя глас.

Все слушам, че те хвалят там по нас,
че с музика и ти се занимаваш
и доста фокуси продаваш.

Ала прощавай ме, певецо мил,
че досега не съм те преценил!
Знайш, толкова таланти и концерти,
маестровци и виртуози —

и... таквози...

Изобщо, като тебе нови, кой ги керти?

Но днеска, виж, късмета ти работи:
попей сега един откъслек кратък,
да видя знаеш ли какво е ноти
и контрапункт — и тъй нататък!...

Тогава славеят се поусмихна
и почна...

Мигом цялата гора затихна,
дървета, насекоми, птички,
влечуги, зверове, мушички,
унесоха се и замряха всички...

Славейко се прехласна, заизвива
безкрайни тръпни трели — чудни песни
за красота, за похот дива,

за младост, похабена в дни несвестни,
за ревност, за любов, за луди-млади,
за смърт, за рицарство и слава...

Но ето че тогава

магарето отдолу се обади:

— Достатъчно! Недей ме изморява!

Спри песента си, да не ми досади!

Сега аз имам цялостна представа

дали от тебе нещо става.

Не съм в особно възхищение —

зер, много слушал съм певци таквиз

но все пак точното ми мнение

търси във моя орган меродавен:

„Литературен маневрист“...

Така биде славейко обезславен...

Той секна песента между листата

и над ценителя си над главата

след като цвъкна —

разочаровано подхвъркна...

ДЕМЯН БЕДНИ КЛАРНЕТ И СВИРКА

Случайно лятос
един кларнет край селската рекичка свърнал,
пастирска свирка на брега й зърнал
и с патос
високо припищял:
„Здравей, пищял!“
„Здравей, кларнет! —
последвал в миг ответ. —
Като те гледам май си градски музикант.
Не схващам само в бар или пък в ресторант?“
„Хм, ново пет! —
обидил се кларнетът, — Отвори си зъркелите
по-добре!
И слепият ще разбере,
че аз съм музикант известен,
а пък въпросът ти е неуместен.
Макар гласът ми да напомня с нещо твоя глас,
с таланта си голям къде ли не съм влизал аз!
Научат ли селяците, нозе ще запреплитат като куци.
Под моите звуци
танцуват, миличка, графини фини и князе.
Ти своята свирня със моята сравни сега:
под нея само крави и волове, вдигнали рога,
опашки махат, както знаят!“
„Така е! Ни графини, ни князе ще видиш по брега,
но запомни,
ще дойдат дни
под моята свирня и те да заиграят.“

ДЕМЯН БЕДНИ ОПЛАКВАЧКИ

Покрусен бе Филон — почина Антигона, дъщеря му.
И както на богатството му подобава
(не бе скъперник, искам да добавя)
направи погребение голямо.
„О майко — втората му щерка се завайка,
кажи ми как това да разбере:
нима не съм аз на покойната сестра
и ти не си й майка,
че чуждите жени за нея повече от нас
обливат се в сълзи и вият с жален глас?

Скръбта им е голяма
и мъката им — очевидно,
че мен ми става чак обидно.
Защо дойдоха отдалече и над тая черна яма
така оплакват чедо чуждо, непознато?“
„Нима — въздъхна майката — си сляпа, дъще мила,
че оплаквачки са това — тълпа, наемна сила?
Купуват се сълзите им богато!“

Добре се различава не единствено след смърт
скръбта на мълчаливите или принудените да мълчат
от диви гласове, от крясъка на глупавите квачки,
от непрекъснати истерии, наемни оплаквачки!

ДЖЕЙМС ТЪРБЪР ОЛИВЪР И ДРУГИТЕ ЩРАУСИ

Един твърде строг щраус, обвеян с ослепителен авторитет, веднъж изнасяше беседа пред по-младите щрауси за превъзходството на техния род над всички останали твари по земята.

— Още римляните са ни познавали — изтъкна той, или по-точно, ние сме познавали римляните. Наричали са ни *avis struthio*, а ние сме ги наричали римляни. От гърците ни е дошло името *struthion*, което означих „трудопоклонник“, или поне би трябвало да означава това. Ние сме най-големите птици и следователно най-съвършените.

Гръм от овации се разнесе сред слушателите. Само един разсъдлив щраус на име Оливър не сподели общия възторг.

— Но за разлика от колибрите не можем да летим назад — каза той на висок глас.

— Колибрите стоят много по-долу от нас — отвърна старият мъдрец. — Ние преодоляваме препятствия и разстояния, ние се движим непрестанно напред.

Отново се разнесоха овации от всички щрауси освен Оливър.

— Ние снасяме най-големите и следователно най-съвършените яйца!

— Яйцата на червеношийката са по-красиви — възрази Оливър.

— Но от тях не може да се излюпи нищо друго освен червеношийки — аргументира се старият щраус. — Червеношийките са тесногръди маниаци, които мислят само за полянки и червеи.

Последваха продължителни овации, в които Оливър отново не се включи. Мъдрият наставник продължи:

— За да се движим, ни стигат четири пръста, а на Човека му трябват десет.

— Затова пък Човекът лети седешком, а ние изобщо не можем да летим — отговори Оливър.

Старият щраус го изгледа сурово първо с едното око, а след това с другото.

— Човекът лети прекалено бързо за свят, кръгъл като нашия — каза той. — Има опасност скоро да се самонастигне и да се сблъска със себе си. Така Човекът никога няма да узнае, че Човекът е блъснал отзад Човека.

Всички освен Оливър пак откликнаха с гръмки овации.

— В случай на опасност ние си заравяме главите в пясъка и ставаме невидими — продължи патетично старият мъдрец. — Никой друг не е способен на същото.

— А откъде да знаем, че не ни виждат, след като ние самите не виждаме? — попита Оливър.

— Софистика! — викна старият щраус и всички след него, освен Оливър, закрепяха „софистика, софистика“, без да имат представа за смисъла на думата.

Точно тогава наставникът и слушателите дочуха обезпокоително странен шум, като от бързо приближаваща буря. Оказа се обаче, че това не бе буря, а бурен тропот от краката на стадо необуздани слонове, препуснали без страх от каквото и да било. Всички освен Оливър бързо заровиха глави в пясъка. Оливър предпочете да се крие зад една голяма скала, додето отmine тръбящата и трополяща буря, и когато отново се подаде, съзря пред себе си океан от пясък, кости и пера — понеже само това бе останало от стария щраус и послушните му ученици, а да се увери все пак, Оливър ги извика поред на имената, но не получи отговор, додето не стигна до собственото си име.

— Оливър — изрече той.

— Тук, тук! — отвърна сам на себе си Оливър и това бе единственият звук, който се чу сред пустинята освен далечния, глъхнещ громол някъде към хоризонта.

Поука: На пясък не живеј и на пясък не вярвай.

ДЖЕЙМС ТЪРБЪР ЧОВЕКЪТ И ДИНОЗАВЪРЪТ

Отдавна, много отдавна, в целината на времето и дебрите на пространството, Човекът (висшестоящото творение) и динозавърът (низшестоящото творение) се изпречиха за пръв път един срещу друг. Дълго време те стояха, без да помръднат дори на косъм, като само се измерваха предпазливо и зорко с очи. Нещо сякаш подсказваше на динозавъра, че в същия този миг вижда пред себе си иднати гордост и страшилище за света, а спокойният въздух на младата планета като че го полъхваше с предусещане за неизбежна гибел.

— Здравсти, глупчо — рече Човекът. — Вгледай се в мен и виж премъдро програмирания проектант на бъдещето, предопределения да оцелее избраник, непоклатимия колос, владетеля на всичко обозримо и необозримо. От друга страна, не е ли любопитно, че точно ти, с твоите огромни размери, принадлежиш към ефимерните тленни твари? Ти си един от умерено забавните ранни Божии експерименти, кратка бележка под линия в историята на еволюцията, музеен експонат, предназначен да смайва бъдещия Човек, чудесен пример за незрелия творчески, дебют на Йехова.

Динозавърът гръмотевично въздъхна. Човекът продължи:

— Глупаво и безполезно е да продължаваш рода си.

— Изгубената нишка не изчезва безследно — печално отвърна динозавърът. — Тя просто се скрива някъде.

Човекът не обърна внимание на обречения си събеседник.

— Ако нямаше Човек, той трябваше да бъде създаден наистина, Божиите пътища са тайнствени, но и недотам резултатни, затова трябва да Му се помогне. Човекът ще пребъде во веки веков, а ти ще съпроводиш мамута и мастодонта, защото гигантизмът е бегемотът на гибелта.

— Има и по-лоши неща от това да изчезнеш — възрази горчиво динозавърът, — например да бъдеш Човек.

Човекът направи няколко наперени крачки напред-назад и стегна мускули.

— Не си способен даже на предумишлено убийство — каза той, — понеже, за да извършиш предумишлено убийство, е необходим ум. Това, което вършиш, е само някакво си плячоубийство. Не е по силите ви — и на теб, и на твоя род — непрекъснато да изобретявате все по-ефикасни методи за собственото си унищожение и същевременно все по-чудодейни методи за собственото си съхранение. Ще сте отмрели много преди да създам този най-прекрасен от всички възможни светове, независимо от това доколко са възможни останалите светове. Дори в най-висшия етап от развитието си не сте съумели да си развиете мозъка дотам, че да доказвате вината на невинни хора и след тяхното оправдаване. Дефектни сте и в междубедрието, и в Черепните кости, и в мозъчната кора. Но стига съм си губил времето с такива като теб. С тези пръсти, с които Бог ме е дарил и за които сега Той навярно ми завижда, ми предстои да напиша обемистите томове за Себе си и по-точно бъдещите няколкостотин милиарда подзаглавия за война, смърт, нашествие, упадък, разруха, кръв, пот, сълзи, заплахи, предупреждения, хвалби, отчаяние, ад, проститутки и много други. За теб и твоя род ще има съвсем малко, защото всъщност кои пък сте вие — и ти, и твоят род? Сбогом и всичко хубаво — каза накрая Човекът. — Ще се погрижа да ви бъде осигурено прилично погребение със скромна церемония.

Човекът се оказа прав. Динозавърът и целият му род не след дълго измряха в качеството си на низши същества. Те обаче напуснаха този свят със странни искрици на задоволство в тленните си очи.

Поука: Най-достойният обект за изучаване във вселената е Човекът, казва Човекът.

ГУСТАВ КРЪКЛЕЦ ТЕЛЕГРАМНА БАСНЯ

Агне срича Езопови басни
и въздиша: — Мъдри са и ясни,
но не радост — мъка ми създават,
че не могат вълка да оправят.

МАРЧЕЛ БРЕСЛАШУ СЮНГЕРЪТ

Тунеедецът прилича на сюнгера:
смучи дълго, без да бърза, с маниера
на безброй уста от алчност разширени;
лочи, лапа, гълта като сто хиени
и набъбва до размери страховити,
но ищаха си не може да засити!
Впрочем, между тунеедците практични
и сюнгера има прилики различни,
дето тъй са ги превърнали в подобия —
него с тях и тях със него —
че не можеш да познаеш отдалеко
ни оригинал, ни копие!
Колкото са по-преяли
(те и той),
толкова са премаляли,
боже мой!
Колкото са по-раздути
(те и той),
толкова са по-прочути
с алчен вой!
— Сдържай своя апетит!
— Още не съм сит!
— Откажи се, имай срам!
— Нито грам! Нито грам!
— Стига! Вече си надут!
— Още малко, не съм луд!
— Свърши, май че си готов?
(Няма отговор, ни зов...)
Та въпроса както и да се обсъжда,
става ясно — алчността е вездесъща

и преценката, макар категорична,
си остава само фраза риторична.
Свършват ли дотука
приликите с тях?
Не, другари, за поука
нови примери подбрах:

Както те (така и той!) ни миг не чакат
да ги канят, а нахално се налагат...
Не приемат нито помощ, ни съвети,
всичко вършат по закони неприети
и по лична инициатива!

Но не бива
с клетви, с упреци, с молби да се третират —
повече се настървяват и не спират!
Ако стане дума да отстъпят малко,
капчица една, дори парченце жалко,
най-нищожна дроб
от всемирния потоп —
тази двойка от ковчега Ноев, тъй охолна,
нищичко не дава ДОБРОВОЛНО!

Присвоеното от тунеядци хищни
можеш да си върнеш даже сам:
здравата ги стисваш със ръце чилични
и изцеждаш всичко до последен грам!

ХРИСТО РАДЕВСКИ ЕЖЪТ И ЛИСИЦАТА

Един прекрасен ден
лисицата отпрати тези думи
към таралежа: „Слушай, куме,
аз искам с тебе откровен
и честен разговор да водя.
Защо, кога се срещаме —
напук на мойта хрисима природа, —
се свиваш ти в корав юмрук
и нищо друго не показваш
освен едни настръхнали бодли?
Нали
в широката и топла пазва
на майката земя
сме всички свои?
Нима
са нужни някому бодлите твои?
Послушай ме — свали
ти тези отвратителни бодли!
От тях не можем с теб да се ръкуваме,
нито пък да се разцелуваме!“
Отвърна ежът: „Духовити
и сладки словеса мълвиш!
Готов съм аз да си сваля бодлите,
когато зъбите си ти свалиш!“

ХРИСТО РАДЕВСКИ ПРАВЕДНИЯТ

На райските двери почука веднъж
нов гостенин, вече напуснал земята.
Сановник висок и с висока заплата
бил тук, на земята, покойният мъж.

И Петър светията срещна го там,
огледа го кротко и строго, па рече:
„Отивай към рая, за там си, човече,
аз тебе отдавна, отдавна те знам.“

И белите ангели пейнаха: — Влез!
И новият праведник в рая се втъри.
Но чу се шушукане, ропот отвътре,
пред Петра излязоха с гневен протест:

— Как може такъв некадърен лентяй,
безделник такъв да допуснете в рая?
Каква справедливост тогава е тая,
щом ей за такива предвижда се рай?

И рече им Петър ключарят тогаз:
— Спокойствие, братя и праведни люде.
Недейте се сърди, недейте се чуди,
че този човек е сега между вас.

Да, той на земята лентяй е бил...
Но я за момент представете си вие
при този му сан и при таз простотия
що пакост би сторил — да би работил!

ХРИСТО РАДЕВСКИ ИЗМАМНИЯТ

Мягко стелеть, жестко спать.

Руска народна
поговорка

Макар да е намръщен и студен,
той страшен, злоумишлен не изглежда.
И неговият вид успокоен
дори подклажда някаква надежда.

И ето че наивните деца
от все сърце се радваха, когато
той заоплита с бели влакънца
градините, полята и къщята.

Настана бяла, мека тишина
и въздух чист и чистота кристална.
Земята заприлича на жена —
облечена в блестяща рокля бална.

И сякаш че безкрайно тържество
и време на безгрижие настана.
Малцина подозираха какво
се крие под блестящата премяна.

И всичко живо сепна се едва
когато почна остър студ да хапе,
когато кървавият лед скова
що живинка докопа в своите лапи...

А облакът засипва с глъхнец сняг
гори, долища, къщи и ливади.
И мек е и приятен е все пак...
Защото той с памук душите вади!

АУРЕЛ БАРАНГА БИБЛЕЙСКА БАСНЯ

Господ, след като създаде всички твари,
пожела да си отдъхне, но не свари.
Бе забравил нещо. Но какво ли?
На човек какво му липсва, та в неволи
даже да повтаря мойта слава?
Сети се и памет даде му тогава —
най-жестоката от всичките присъди:
все нащрек да бъде!
Беше седми ден и нощ покри просторите —
край на Сътворението, почва праисторията:
каменна и бронзова, желязна,
по вода, земя, небе — тя тъй разрасна
надалеч към сини далнини,
че навлезе в наши дни.
И си легна бог с усмивка хитроумна,
дума не продума,
че такава е извечната и близка

Поука:
Помни туй, което може,
и забравя туй, което иска.

СЕРГЕЙ МИХАЛКОВ

ЛИСИЦА И БОБЪР

Лисана Бобъра видяла.
Сребристо кожата му заблестяла
и тя разбрала в миг, че той
е бобър от особен сой.
С две думи, срещата незвана
смутила нашата Лисана.
Не спяла нощем. Мислела на глас:
„Не съм ли хитра, с нежна кожа?
От дружките ми съм по-лоша?
Ще дойде ли най-сетне час
да имам Бобър аз?“
И ето Лисинка след Бобъра търчи,
върти опашка и очи.
Ту шепне ласкави слова,
ту замълчи...
Любов омайва посивялата глава.
Загубил Бобъра покой.
Захвърлил Бобърката той,
че стара тя му се видяла,
Лисана щом го завъртяла...
Веднъж на горската поляна
го срещнал таралеж познат:
„Здравей! Е, как живееш, брат,
със тази, с тази де... Лисана?“
„Ех, друже — Бобърът отвърнал. —
Света ми се е преобърнал.
Оная за едно я бива:
вечери, обеди, приеми.
От рижа стана черносива.
Все веселбички, все премени.

И все скитори. Друже стар,
говоря ти като на звяр —
другар, —
ще се погубя аз без време...
Така са тръгнали нещата,
че ще се върна при жената.
Добра е тя. Ще ми прости...“
А Ежко казал: „Ако ти
не се завърнеш още днес,
ще свършиш като скитник пес...“
До къщи стигнал той завчас:
„Отваряй, жено! Туй съм аз!“
А тя: „Веднага се махни!
При свойта Лиса се върни!...“
Към Лиса тръгнал — срам не срам,
ала видял друг Бобър там.

За лиси баснята ми няма твърде смисъл.
За белокоси бобри съм я писал.

СЕРГЕЙ МИХАЛКОВ БЕЗ ВИНА ПОСТРАДАЛИ

На певчески концерт, не знам коя година.
поканили Льва. (Бил постът му причина,
пред него, глътнали от страх език,
на задни лапи да вървят мнозина.)
Дошъл Львът. На сцената двамина
певци прочути се явили в миг.
Запял Скорецът. От вълнение
за малко арията си не омотал,
но не разбрал
как в края тъй юнашки се разпял,
как пламнал от такова вдъхновение,
че всеки там го слушал с възхищение.
Какъв солист!
Ту зацвърчи! Ту свирне като с лист,
крещи като авлига, като канарче пее
и кудкудяка, и като човек се смее —
показва майсторството си певеца.
Но забелязали, че слушайки Скореча
Лъвът не се усмихнал и за миг.
Напротив — даже мръщел лик.
Запял и Славейт. Лъвът се мръщел пак.
Тук има нещо! Туй е ясен знак!
Лъвът не може да намери мира,
да тръгне вдига крак.
Лъвицата със мъка го възпира.
А Славейт?...
Как сладко само пей:
и колко звънко му ехти гласът!
Но грива тръснал изведнъж Лъвът
и неочаквано като пружина

изхвърква въвн със свойта половина.
А Лиса в миг: „Певците са причина.
Кой тук «солисти първи» ги зове?
Ни дикция, ни гласове!
Следях Льва. Той срещу мен седеше.
От възмущение кипеше.
Скандал! Позор!“
Изпратили със заповед певците в хор
наново всеки да се учи...
Но как могло туй всичко да се случи?
Обичал песните Львът.
(Слушатели дори твърдят,
че доста мило пеел.)
Да слуша майстори певци копнеел.
Ала защо се мръщел?... Просто тоя път
похапнал яко и стомахът му беснеел...
Ако не бил Орелът с остър взор,
певците още биха пели в хор.

Написах баснята за назидание
за тези, дето ходят на ръце
край шефа си и виждат указание
дори да се прозей по невнимание
висшестоящото лице.

СЕРГЕЙ МИХАЛКОВ МАЙМУНКА И ОРЕХ

Една Маймунка — кой знай как — намери
кокосов орех със невиждани размери.
Би се нахранил с този плод
в гората целият народ
и после — песни, танци и игри!
Ала Маймунката сред клоните се скри,
размаха ореха голям
и взе да плаши, да крещи оттам:
„Ей, вижте, орехът сега ще се изплесне
и върху вашите глави ще тресне!
Боите се? Добре! От този ден
на пръсти ще минавате пред мен!“
„Голям е орехът безспорно! Всеки го признава
добрият Кърт обади се тогава, —
но може би друг някой сам
да е отгледал плод такъв? И по-голям?
Да бях на твое място, щях да мина
да хвърля поглед към съседната градина:
такава зелка там расте, такава тиква зрее,
че твоя орех май пред тях ще избледнее...“

В началото на баснята поуката търсете:
да не сравняваме,
да турим на трапеза плодовете!

СЕРГЕЙ СМИРНОВ

ПЪХ И СЛОН

И тука Плъха
носа си пъха:
„Защо го хвалят?
Няма в Слона ловкост,
ни умение...“
А Слонът даже и не чува.
Защо му трябва да хитрува
с това телосложение?

ХЮСЕИН ЮРТТАШ МУХА И ПАЯК

Мухата,
както си хвъркаше с кеф, —
съгледа, че паяка мрежа плете
и с присмех му рече:
— Бре, паяко,
ти мрежа си стягаш,
но няма наблизо ни езеро, ни море, ни река,
рибата е далече!
Впрочем,
мрежи да правиш е фин занаят,
но тук няма полза от него.
Язык за труда ти, брат!

Паякът едва се усмихна,
затегна поредната примка,
грабна тигана в ръка
и тръгнал към своята кухня,
на мухата отвърна така:

— Аз ловя не кефали, а абдали!
Затова
няма нужда от езеро и море, и река;
ех, има във тях много риба,
но всякога и навсякъде
будалите са цяла ескадрила.
Затуй със тигана в ръка
аз бързам към кухнята, мила!

След време,
изморена от дълго летене,

мухата си рече наум:
„Я да легна на тънката мрежа
и да дремна във сладко люлеене...“
Но щом я докосна със крак
и мрежата трепна —
ето го паяка на кухненския праг:
„Тигана ми щом е готов,
готов е и тлъстия лов.“

Тананикайки в поза позната,
той сам се присмя на мухата:

— Вместо ум да ми даваш, като на беден,
да беше използвала своята глава.
Ти първа се смя, аз се смея последен!

Издание:

100 шедьоври на баснята

Подбор Банчо Банов

Предговор и бележки © Банчо Банов

Превод © КОЛЕКТИВ

Издателство „Народна култура“, София, 1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.